

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Polona Režek

LOKALNA DEMOKRACIJA V SLOVENIJI
PRIMER: OBČINI ŠKOFJA LOKA IN ŽELEZNIKI

Diplomsko delo

Ljubljana 2007

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Polona Režek

Mentor: doc. dr. Miro Haček

LOKALNA DEMOKRACIJA V SLOVENIJI
PRIMER: OBČINI ŠKOFJA LOKA IN ŽELEZNIKI

Diplomsko delo

Ljubljana 2007

ZAHVALA

Hvala staršem za moralno podporo in upanje, da se končno dokopljem do diplome ter seveda možu Primožu in sinčku Žigu, ki sta potrpežljivo čakala name.

LOKALNA DEMOKRACIJA V SLOVENIJI

Primer: občini Škofja Loka in Železniki

Prebivalci Slovenije po novi slovenski ustavi uresničujemo lokalno samoupravo v občinah in drugih lokalnih skupnostih, ki pa se pri nas še niso uveljavile. Uvedba lokalne samouprave oz. njena reforma je bila pomembna zaradi povečanja demokratizacije, zaradi katere so občani lahko bolj aktivni pri odločanju. Najbolj pomembna oblika političnega udejstvovanja v lokalnih skupnostih so lokalne volitve, kjer se občani odločajo, kdo bo zastopal njihovo voljo. Prav tako pa je v občinah pomembna tudi neposredna demokracija, s katero naj bi občani bolj sodelovali pri lokalnih zadevah. Vendar pa je danes lokalna demokracija večinoma le predstavniška, saj je neposredno odločanje večkrat bolj izjema kot pravilo. Tudi v obeh izbranih občinah je lokalna demokracija v glavnem osredotočena na volitve, ki pomenijo oblikovanje lokalne oblasti. Neposredna lokalna demokracija se v Škofji Loki in Železnikih ne uporablja prav pogosto. Ravno zato je potrebno pospeševati in spodbujati sodelovanje državljanov ter izpeljati vse potrebne ukrepe, da bi se na lokalni ravni povečalo sodelovanje občanov.

KLJUČNE BESEDE: OBČINA / LOKALNE VOLITVE / ŠKOFJA LOKA / ŽELEZNIKI

LOCAL DEMOCRACY IN SLOVENIA

The case of Škofja Loka and Železniki municipalities

Inhabitation of Slovenia according to Slovenian constitution law can carry out local self-management in municipalities and other local communities. Yet, this privilege has not been carried into effect. This reform of local self-management is important because it increases the level of democracy on which members of community can be active to make decisions. The most important form of political participators in municipalities are local elections, where members of community can decide, who will represent their will. Also important is direct democracy where members of community can cooperate on local subjects. Today local democracy is in the main representative – direct decisions are exception rather than rule. Also in this two chosen municipalities is local democracy based on local elections – meaning local authority. Direct democracy in Škofja Loka and Železniki is often not used. The main importance is to encourage and to stimulate cooperation of citizens. Cooperation of citizens on the level of municipalities has to be carried into effect.

KEY WORDS: MUNICIPALITY / LOCAL ELECTIONS / ŠKOFJA LOKA / ŽELEZNIKI

KAZALO

1. UVOD	7
1.1 NAMEN NALOGE IN HIPOTEZE	8
1.2 METODE	9
2. OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV	10
2.1 LOKALNA SKUPNOST	10
2.2 LOKALNA SAMOUPRAVA	11
2.3 POLITIČNA PARTICIPACIJA	12
2.4 OBČINA	13
3. LOKALNA SAMOUPRAVA V SLOVENIJI PO 2. SVETOVNI VOJNI	15
3.1 RAZVOJ LOKALNE SAMOUPRAVE DO OSAMOSVOJITVE SLOVENIJE	15
3.2 REFORMA LOKALNE SAMOUPRAVE	16
4. POSREDNE OBLIKE LOKALNE DEMOKRACIJE	19
4.1 SPLOŠNO O LOKALNIH VOLITVAH	19
4.2 ZAKONODAJA O LOKALNIH VOLITVAH	21
4.3 VOLILNI SISTEM	22
4.4 VOLILNE ENOTE	24
4.5 OBČINSKI VOLILNI ORGANI	25
4.6 DOSEDANJE LOKALNE VOLITVE	25
4.6.1 VOLITVE ZA ŽUPANA	26
4.6.2 VOLITVE V OBČINSKE SVETE	27
5. NEPOSREDNE OBLIKE LOKALNE DEMOKRACIJE	29
5.1 SPLOŠNO	29
5.2 ZAKONODAJA	30
5.3 OBLIKE NEPOSREDNE DEMOKRACIJE	30
5.3.1 ZBOR OBČANOV	30
5.3.2 REFERENDUM	31
5.3.3 LJUDSKA INICIATIVA	32
6. ŠTUDIJA PRIMERA: LOKALNA DEMOKRACIJA V OBČINAH ŠKOFJA LOKA IN ŽELEZNIKI	34
6.1 OBČINI	34
6.1.1 OBČINA ŠKOFJA LOKA	35
6.1.2 OBČINA ŽELEZNIKI	36
6.2 POSREDNA LOKALNA DEMOKRACIJA V IZBRANIH OBČINAH	37
6.2.1 OBČINA ŠKOFJA LOKA MED LETI 1990 IN 1994	37
6.2.2 NASTANEK NOVIH OBČIN 1994	39
6.3 VOLITVE PO NOVEM SISTEMU LOKALNE SAMOUPRAVE	40
6.3.1 VOLITVE ZA ŽUPANA	40
6.3.2 VOLITVE V OBČINSKE SVETE	47
6.3.3 PRIMERJAVA LOKALNIH VOLITEV S PARLAMENTARNIMI	53
6.4 NEPOSREDNE OBLIKE	60
6.4.1 ZBOR OBČANOV	60
6.4.2 REFERENDUM	61
6.4.3 LJUDSKA INICIATIVA	63
7. ZAKLJUČEK	65
8. LITERATURA IN VIRI	68
8.1 SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE	68
8.2 ČLANKI V REVIJAH IN ZBORNIKIH	68
8.3 INTERNETNI VIRI	71

8.4 PRAVNI VIRI.....	71
8.6 OBČINSKI VIRI.....	73
9. PRILOGE.....	74

GRAFI IN TABELE

GRAF 4.1.1: Volilna udeležba v RS na lokalnih volitvah med leti 1994 in 2006.....	20
GRAF 6.3.2.1: Primerjava volilnih rezultatov strankarskih list po letih v občini Škofja Loka.....	49
GRAF 6.3.2.2: Primerjava volilnih rezultatov strankarskih list po letih v občini Železniki ...	51
GRAF 6.3.3.1: Primerjava lokalnih volitev 1994 s parlamentarnimi 1996	55
GRAF 6.3.3.2: Primerjava lokalnih volitev 1998 s parlamentarnimi 2000	57
GRAF 6.3.3.3: Primerjava lokalnih volitev 2002 s parlamentarnimi 2004	58
TABELA 6.1.1: Nekateri podatki in kazalci za izbrani občini	34
TABELA 6.2.2.1: Izid referendum za ustanovitev občin za območje občine Škofja Loka, 29.05.1994	39
TABELA 6.3.1.1: Izid volitev za župana v občini Škofja Loka leta 1994	41
TABELA 6.3.1.2: Izid volitev za župana v občini Železniki leta 1994	41
TABELA 6.3.1.3: Izid volitev za župana v občini Škofja Loka leta 1998	42
TABELA 6.3.1.4: Izid volitev za župana v občini Železniki leta 1998	43
TABELA 6.3.1.5: Izid volitev za župana v občini Škofja Loka leta 2002	43
TABELA 6.3.1.6: Izid volitev za župana v občini Železniki leta 2002	44
TABELA 6.3.1.7: Izid volitev za župana v občini Škofja Loka leta 2006	44
TABELA 6.3.1.8: Izid volitev za župana v občini Železniki leta 2006	45

1. UVOD

Temeljne odločitve v lokalni skupnosti se lahko sprejemajo bodisi posredno preko izvoljenih predstavnikov v organih lokalne skupnosti ali pa neposredno s sodelovanjem občanov pri reševanju problemov občine. Najpomembnejši del lokalne demokracije so lokalne volitve na katerih občani volijo predstavnike, ki jih bodo zastopali pri urejanju lokalnih zadev. Prav zaradi te pomembnosti volitev je danes lokalna demokracija večinoma predstavniška demokracija. Neposrednemu odločanju občani in niti lokalne skupnosti ne pripisujejo posebnega pomena, saj prebivalci neke lokalne skupnosti uresničujejo lokalno samoupravo predvsem preko izvoljenih organov. Ker pa sta obe obliki lokalne demokracije zelo pomembni, pa bi bilo potrebno občane motivirati k uporabi neposrednih oblik lokalne demokracije. Po mnenju J.S. Mill-a (1861) ponuja lokalna demokracija državljanom možnosti za uveljavljanje njihove svobode in za izražanje njihove lokalne istovetnosti, tako da se razlikuje in dopolnjuje z višjim nivojem oblasti. Lokalne oblasti so državljanom bližje kot nacionalna oblast in zato nudijo prednosti, različnosti in zagotavljajo javna dobra, ki kažejo na preference prebivalcev na lokalnem ozemlju. Nacionalni oblasti pa lokalne oblasti izražajo pluralnost teritorialnih in funkcionalnih interesov (glej Brezovšek 2004: 13).

Učinkovito delovanje lokalne demokracije zahteva:

- obstoj lokalnih oblasti z demokratično konstituiranimi telesi odločanja
- široko stopnjo avtonomije lokalnih oblasti glede njihovih odgovornosti ter poti in načinov uresničevanja teh odgovornosti
- jasno in stabilno finančno podlago, ki ustreza nalogam
- pravno varstvo pred nepotrebnimi ali nesorazmernimi posegi oblasti
- možnost sodelovanja lokalnih oblasti pri oblikovanju notranje politike in zakonodaje, ki zadeva njihovo področje dejavnosti (glej Vlaj 1998: 116).

»Občani sodelujejo pri dejavnosti občine na naslednje načine:

- z volitvami občinskih svetov
- s pravico do zborov (tu se ne odloča, marveč se oblikujejo predlogi)
- s pravico do združevanja
- z državljansko iniciativo
- preko skupnosti svobodnih, neodvisnih volivcev v občinah

- z referendumom« (Vlaj 1998: 278).

Lokalna demokracija je torej prostor, ki je najbolj dostopen za različne oblike politične participacije, to pa zato, ker vključuje »decentralizacijo moči in možnost uporabe lokalnih znanj ter njihovega prilagajanja lokalnim potrebam. Zato morajo biti lokalni demokratični procesi odprti in občani jih morajo prepoznati kot svojo pravico in priložnost za sodelovanje v lokalnem javnem življenju« (Stoker 1996: 189).

1.1 NAMEN NALOGE IN HIPOTEZE

Na primeru dveh izbranih občin, Škofja Loka in Železniki, bom predstavila lokalno demokracijo. Občini sem si izbrala zato, ker sta mi blizu. Včasih sem živela v občini Železniki, še vedno pa sem zaposlena v manjšem podjetju v občini Škofja Loka. Predstavila bom, kako se je razvijala lokalna demokracija in z njo tudi neposredno sodelovanje občanov. Preverila bom tudi rezultate ter udeležbo na lokalnih volitvah v obeh občinah ter jih primerjala z rezultati parlamentarnih volitev. V diplomskem delu me bo zanimalo tudi, kako se je v obeh občinah izvajala lokalna demokracija in kako so razvite ter uporabljene neposredne oblike.

Diplomsko delo je sestavljeno iz osmih poglavij. Poleg uvoda, predstavitvenih metod ter hipotez v prvem poglavju bom v drugem opredelila še osnovne pojme, ki so povezani z samim pojmom in vsebino lokalne demokracije. To so pojmi lokalne skupnosti, lokalne samouprave, politične participacije in občine, v kateri se sama lokalna demokracija tudi odvija. V tretjem poglavju je opisan razvoj lokalne samouprave od druge svetovne vojne vse do danes. Omenjena je tudi reforma lokalne samouprave po osamosvojitvi Slovenije, ki je bila zelo pomembna za razvoj demokratizacije pri nas. Četrto in peto poglavje sta namenjena predstavitvi posrednih in neposrednih oblik lokalne demokracije ter zakonodaje, ki ju določa. Jedro same diplomske naloge pa je šesto poglavje, kjer sem obdelala lokalno demokracijo v obeh izbranih občinah, Škofja Loka ter Železniki. Analizirala sem rezultate volitev za župane, volitev v občinske svete po letih ter jih primerjala s parlamentarnimi volitvami. Poleg tega pa sem poizkusila raziskati uveljavljenost neposredne demokracije v občinah. Na ta način sem preverjala tudi zastavljene hipoteze:

Hipoteza 1: *Pri volitvah za župana strankarska pripadnost ni najpomembnejši dejavnik za izvolitev.*

Glede na to, da sta v obeh izbranih občinah župana izvoljena že kar nekaj mandatov, bom skušala preveriti ali je na njuno izvolitev vplivala le strankarska pripadnost, ali pa so k izvolitvi pripomogli tudi drugi dejavniki.

Hipoteza 2: *Rezultati volitev v občinske svete napovedujejo rezultate volitev na državnem nivoju oz. volitev v parlament.*

Skušala bom preveriti ali lahko razlagamo rezultate lokalnih volitev v občinske svete kot napoved za rezultate kasnejših parlamentarnih volitev ali pa takšni rezultati ne morejo biti merilo za uspeh na parlamentarnih volitvah.

Hipoteza 3: *Neposredna lokalna demokracija se uporablja sorazmerno z velikostjo občin. V manjših občinah se neposredna lokalna demokracija večkrat uporablja.*

Na podlagi izbranih občin bom preverila, kako pogosto se neposredna lokalna demokracija v njih sploh uporablja.

1.2 METODE

Postavljene hipoteze bom skušala preveriti s pomočjo različnih metod:

1. Analiza primarnih virov: Z njo sem si pomagala pri pregledu zakonodaje na področju lokalne samouprave, lokalnih volitev ter neposredne demokracije. Naj omenim predvsem Zakon o lokalni samoupravi, ki je skupaj z Zakonom o lokalnih volitvah pripomogel k reformi lokalne samouprave. Za mojo diplomsko delo pa sta bila zelo pomembna tudi občinska statuta, s katerima sem preverjala, kako je lokalna demokracija opredeljena v posameznih občinah.
2. Analiza sekundarnih virov: S pomočjo sekundarnih virov sem teoretično pojasnila temeljne pojme, ki so povezani z lokalno demokracijo.
3. Zgodovinska analiza: Z njo sem nanizala razvoj lokalne samouprave po drugi svetovni vojni naprej in nastanek občin v Sloveniji.
4. Primerjalna analiza: Uporabila sem jo pri rezultatih volitev in na ta način preverjala svojo hipotezo.
5. Študijo primera: Z njo sem primerjala izbrani občini in lokalno demokracijo v njih.
6. Intervju: Z intervjujem obeh županov sem skušala preveriti svojo prvo hipotezo.

2. OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV

2.1 LOKALNA SKUPNOST

Za sam pojem lokalna skupnost obstaja veliko definicij različnih avtorjev. Pomembno pri samem pojmu lokalna skupnost pa so njeni osnovni elementi:

- OZEMLJE
- LJUDJE, ki so naseljeni na tem ozemlju
- POTREBE, ki so skupne prebivalstvu in ki jih je mogoče reševati le na skupen način
- DEJAVNOSTI za zadovoljevanje teh potreb
- ZAVEST ljudi o skupnosti, kateri pripadajo

(glej Vlaj 1998: 17).

»Gre za naravno skupnost, ki nastane na posameznem ožjem ozemlju kot posledica nujnosti uresničevanja določenih skupnih interesov ljudi, pogojenih s skupnim bivanjem na tem območju« (Vlaj 1998: 16).

»Lokalna skupnost je tista teritorialna družbena skupnost, kjer na najnižji ravni nastajajo določene skupne potrebe prebivalstva, ki jih je mogoče reševati le na skupen način« (Šmidovnik 1995: 17).

»V lokalni skupnosti ljudje zadovoljujejo svoje potrebe, ki so povezane z življenjem v taki skupnosti in jih je mogoče reševati le na skupen način, hkrati pa so lokalne potrebe in interesi drugačni od državnih« (Grad 1998: 321).

»Lokalna skupnost je naravna družbena skupnost, ki nastane z oblikovanjem naselja oz. z naselitvijo ljudi na določenem območju. Obstaja torej ne glede na to, ali ji država prizna pravni status ali ne« (Šmidovnik 1995: 17). V Republiki Sloveniji se lokalne skupnosti lahko zelo razlikujejo tako po velikosti, kot tudi po številu prebivalcev. Lokalna skupnost je tako lahko že manjše naselje ali skupina le-teh ali pa veliko mesto. »Gre torej za družbeno skupnost na določenem območju, bistveno manjšem od območja države (le-ta pa je tako razdeljena na večje ali manjše število lokalnih skupnosti)« (Kaučič in Grad 2000: 321). »Naselje ali več povezanih naselij je tista elementarna teritorialna enota, v kateri se prvič oziroma na najnižji lokalni ravni pojavljajo problemi skupaj živečih ljudi, ki jih je treba reševati skupno« (Vlaj 1998: 17).

Za lokalno skupnost je tako značilno, da njeni prebivalci sami upravljajo z lokalnimi zadevami. O lokalni samoupravi govorimo takrat, če se le-to dogaja na podlagi pravnega položaja lokalne skupnosti. Občani lokalno samoupravo lahko uresničujejo v ožjem ali širšem tipu lokalnih skupnosti. Ožji predstavlja občino, ki je zaenkrat v Sloveniji še vedno edina oblika lokalne skupnosti, širši pa okraje, dežele, pokrajine, kar pa se razlikuje od države do države (glej Grad 1998: 322).

2.2 LOKALNA SAMOUPRAVA

Prvotne oblike lokalne samouprave segajo že daleč v zgodovino. Takrat naj bi vladarji podeljevali mestom poseben pravni status svobodnih mest. V 19. stoletju pa je lokalna samouprava začela postajati del celovitega državnega sistema (glej Sruk 1995: 187).

»Lokalna skupnost je dejanska podlaga lokalne samouprave. V primerjavi z lokalno skupnostjo, ki je dejanski družbeni pojav, je lokalna samouprava normativna institucija. Pravno urejena razmerja v lokalni skupnosti na področju določanja o skupnih zadevah sestavljajo lokalno samoupravo« (Vlaj 1998: 16).

Pojem lokalna samouprava pomeni več kot zgolj lokalno skupnost; pomeni lokalno skupnost, ki ima status samouprave. Lokalna skupnost je zgolj nosilec (lokalne) samouprave, njen subjekt; (lokalna) samouprava pa je pravno sistemska institucija, ki opredeljuje položaj (status) lokalne skupnosti. Ta se izraža v njeni neodvisnosti od države in od vsake druge organizacije. Pojem lokalne samouprave tako združuje dve sestavini: sociološko sestavino – lokalno skupnost in pravno sistemske sestavino – (lokalno) samoupravo. Druga sestavina je pravno sistemska kakovost, ki mora biti izrecno podeljena oziroma priznana lokalni skupnosti z ustreznim aktom države (Šmidovnik 1995: 27).

»Lokalno samoupravo lahko opredelimo kot obliko samostojnega urejanja in reševanja skupnih življenjskih potreb prebivalstva v določenih, praviloma ožjih krajevnih okvirih (javne zadeve lokalnega pomena), v obliki organizirane, od države avtonomne lokalne oblasti« (Grad 1999: 393).

»Za lokalno samoupravo je značilno, da omogoča in zagotavlja lokalni skupnosti neko stopnjo neodvisnosti, zlasti v razmerju do države. Gre za samoupravni položaj lokalne skupnosti, ki omogoča prebivalcem lokalne skupnosti, da v določeni meri samostojno upravljajo z lokalnimi zadevami. Tak položaj je lokalni samoupravi podelila država z zakonom ali ustavo« (Grad 1999: 322).

Po Ustavi Republike Slovenije (138. člen) je določeno, da prebivalci Slovenije uresničujejo lokalno samoupravo v občinah in drugih lokalnih skupnostih.

Po Evropski listini lokalne samouprave je lokalna samouprava v 3. členu opredeljena kot pravica in sposobnost lokalnih oblasti, da v mejah zakona urejajo in opravljajo bistveni del javnih zadev v lastni pristojnosti in v korist lokalnega prebivalstva. To pravico uresničujejo lokalni organi in prebivalci na zborih državljanov, z referendumom ali drugimi neposrednimi oblikami odločanja.

Temelj pojma lokalne samouprave je v samoupravnosti. Osnovni konstitutivni elementi institucije lokalne samouprave so naslednji elementi samoupravnosti:

- teritorialni – to pomeni, da so lokalne skupnosti ustanovljene kot subjekti lokalne samouprave, za določeno območje, ožje od države na primer občine, pokrajine...
- funkcionalni – kar pomeni, da se tem skupnostim prizna delovno področje nalog, lokalnega ali regionalnega pomena, ki izražajo interese njihovih prebivalcev;
- organizacijski – te naloge opravljajo člani lokalne skupnosti samostojno z lastno odgovornostjo, neposredno ali po izvoljenih organih;
- materialno finančni – lokalna skupnost ima lastna materialna in finančna sredstva za opravljanje svojih nalog
- pravni – lokalna skupnost ima status pravne osebe, kar pomeni, da samostojno nastopa v poslovno pravnem prometu

(glej Šmidovnik 1995: 29).

2.3 *POLITIČNA PARTICIPACIJA*

»Pojem politična participacija pomeni udeležbo v procesu izbire političnih voditeljev ter oblikovanje javnih politik. Politično participacijo je moč opredeliti kot prostovoljno osebno sodelovanje v političnih zadevah« (Brezovšek 2005: 10).

S politično participacijo lahko državljani oz. občani sodelujejo v procesih odločanja v državi ali lokalni skupnosti. Na ta način imajo možnost izbirati politične voditelje ali uresničevati vladne politike. Najbolj pogost in uporabljen način politične participacije je glasovanje na volitvah. Potem pa poznamo tudi glasovanje na referendumu, sodelovanje v volilnih kampanjah, članstvo v politični stranki, demonstracije itd.

Ljudje so lahko v politiki dejavni kot udeleženci, ki izražajo svoje interese v formalnih in neformalnih skupinah, volijo, sodelujejo v občinskih odborih, svetu delavcev; ali pa kot pasivni udeleženci plačujejo davke, služijo vojsko, dobivajo razne oblike socialne podpore, spoštujejo zakone, se šolajo, poslušajo politične govore.

Aktivno udeležbo državljanov v politiki lahko razdelimo na:

- izražanje interesov z zahtevami, vprašanji, protesti
- dajanje politične podpore preko volitev ali dela v strankarskih odborih
- oblikovanje politik, zlasti na nižjih ravneh političnega oziroma gospodarskega organiziranja (glej Ferfila 2000: 40–41).

Politično participacijo lahko razumemo kot obliko komuniciranja, v kateri običajno državljani s svojimi dejanji posredujejo določenim instancam določena sporočila. Pri tem je potrebno opozoriti na nujno dvosmernost tega procesa, saj morajo biti tudi državljani deležni sporočil, s pomočjo katerih si ustvarijo podobo razmer, po kateri presojujejo. Poznati morajo področja in smeri participacije, se seznaniti z učinki svoje participacije in na tej podlagi ponovno presojati o svojih nadaljnjih dejanjih. Participacija je tako neizbežno povezana z obveščenostjo, ne glede na to, ali poteka prek množičnih medijev, izobraževalnega sistema, neformalnih skupin ali kako drugače (Makarovič 2002: 69).

2.4 OBČINA

Po Ustavi Republike Slovenije (139. člen) je občina samoupravna lokalna skupnost. Njeno območje obsega naselje ali več naselij, ki so povezana s skupnimi interesi in potrebami prebivalcev. Občina je tako osnovna enota lokalne samouprave. Ustanovi se z zakonom po prej opravljenem referendumu, s katerim se ugotovi volja prebivalcev na določenem območju. Zakon o lokalni samoupravi pa tudi določa območje občine. Na določenem teritoriju občine torej prebivajo ljudje, ki jih povezujejo skupni lokalni interesi, ki čutijo pripadnost k tej

skupnosti in kjer so pogoji za uspešno organiziranje dejavnosti za zadovoljevanje potreb v kraju prebivanja. Prebivalcem občine oz. občanom morajo biti zagotovljeni osnovni pogoji za življenje, na primer: osnovna šola, zdravniška in socialna oskrba, minimalna komunalna opremljenost, lokalne javne službe, kulturna in športna dejavnost itd.

Po določbi 138. člena Ustave RS uresničujejo lokalno samoupravo prebivalci v občinah in drugih lokalnih skupnostih. V pristojnosti občine spadajo po 140. členu lokalne zadeve, ki jih občina lahko ureja samostojno in ki zadevajo samo prebivalce občine. Gre za vse tiste funkcije, ki so vitalnega pomena za življenje in delo ljudi na njenem območju in se tudi mnogo racionalneje in učinkovito uresničujejo v lokalni skupnosti kot po centralnih oblasteh.

»V primerjavi z našimi nekdanjimi občinami naj bi bila nova občina osredotočena predvsem na opravljanje lokalnih zadev javnega pomena, ki se jih določi s splošnim aktom občine ali so določene z zakonom« (Vlaj 2005: 32).

Zakon o lokalni samoupravi predvideva tri vrste občin:

1. NAVADNE OBČINE: Gre za tiste občine, ki morajo izpolnjevati pogoje kot so popolna osnovna šola, zdravstveni dom ali zdravstvena postaja, trgovina z živili in mešanim blagom, oskrba s pitno vodo, poštna storitve... Občina mora imeti najmanj 5.000 prebivalcev, zakon pa dovoljuje tudi izjeme.
2. MESTNE OBČINE: Ustanovijo se na območju mesta zaradi enotnega prostorskega in urbanističnega urejanja, zadovoljevanja komunalnih potreb in planiranja razvoja. Pogoji, ki jih morajo izpolnjevati mestne občine so strožji. Zahtevajo 20.000 prebivalcev in najmanj 15.000 delovnih mest. Mestna občina mora biti geografsko, gospodarsko in kulturno središče svojega gravitacijskega območja.
3. OBČINE S POSEBNIM STATUSOM: Te občine so lahko na gorskih, obmejnih, narodnostno mešanih, ekološko razvrednotenih in razvojno šibkih območjih. Takrat, ko je izražen poseben interes države za ohranitev poselitve in razvoj posameznih območij, lahko Državni zbor občinam na teh območjih podeli poseben status, ki ga določi poseben zakon ti. Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, sprejet leta 1999.

3. LOKALNA SAMOUPRAVA V SLOVENIJI PO 2. SVETOVNI VOJNI

3.1 RAZVOJ LOKALNE SAMOUPRAVE DO OSAMOSVOJITVE SLOVENIJE

Občine, ki so bile veljavne pred letom 1995, so z manjšimi spremembami obstajale kar tri desetletja. Izoblikovane so bile med obširno upravno reformo, ki se je začela že leta 1955, ko je bilo v Sloveniji 384 občin in ki se je delno zaključila leta 1964. Namesto številnih majhnih občin so bile tedaj ustanovljene večje občine, imenovane komune, ki so prevzele vrsto državnih nalog in plansko vodenje gospodarstva na svojem ozemlju. V njih naj bi se vzpostavljali novi socialistični družbeni odnosi. Občina je bila že tedaj samoupravna lokalna skupnost, vendar hkrati del države. Njena uprava je bila del državne uprave. Območje občin je bilo takrat sestavljeno iz območij katastrskih občin. Za komunalni sistem je bilo značilno, da je občina večino nalog opravljala za državo. Postala je osnovna in družbena gospodarska celica z velikimi pooblastili na vseh področjih družbenega življenja. Občina pred letom 1994 ni bila toliko zadolžena za opravljanje zadev lokalnega pomena. Vzrok temu je bil v zgradbi občinskih organov, še posebej v občinski upravi, v kateri so prevladovali organi in službe, ki so bili v bistvu podaljški države. Občine so bile v povprečju kar nekajkrat večje po ozemlju in številu prebivalcev od povprečne evropske občine. »Občina je sicer imela vlogo klasične občine, obenem pa je bila osnova družbe samoupravljanja brez etatističnega prisiljevanja« (Vlaj 2005: 28). V socializmu je bilo planiranje temeljni način uravnavanja socialnega in ekonomskega razvoja. Občina je zato prevzela skrb za upravljanje celotnega gospodarstva in družbenih služb in tako postala transmisija državne uprave. Po odpravi socialističnega sistema in uvedbi trga iz zasebnega podjetništva je komuna pričela izgubljati svojo dosedanjo vlogo. V Jugoslaviji sta obstajala dva modela komune, teoretični in praktični, ki pa sta se med seboj razlikovala. Imeli smo tako 522 majhnih občinskih trgov, v katerih je bila politika močnejša od prava. V občini so bili vzporedni centri odločanja. Občine niso bile dovolj samostojne in tako so iz okvira njenih nalog izpadle lokalne zadeve, ki pa naj bi bile njene prvinske (glej Vlaj 1998: 21–23).

Po mnenju Vlaja (1998: 22) je »konceptija občine v komunalnem sistemu temeljila na preveč idealizirani samoupravni poziciji delovnih ljudi in občanov, delegatskem sistemu,

prevladujoči družbeni lastnini in koncepciji združenega dela, vlogi subjektivnih sil na čelu z Zvezo komunistov, na izkušnjah Pariške komune in sistemu sovjetov, pa skoraj nič na izkušnjah lokalne samouprave v zahodnem svetu«.

Do leta 1963 so se pristojnosti občine zaradi nenehne decentralizacije povečevale, zmanjševalo pa se je njihovo število ter število okrajev. Leta 1964 so bili na slovenskem ozemlju le še štiri okraji: ljubljanski, mariborski, celjski in koprski, ki so bili sestavljeni iz 62 občin. Leta 1967 so se tri mariborske občine (Maribor Center, Maribor Tabor, Maribor Tezno) združile v eno, v občino Maribor, število občin pa se je tako zmanjšalo na 60. Leta 1982 se je občina Maribor razdelila na 6 novih občin in sicer na občine Maribor Pesnica, Maribor Pobrežje, Maribor Rotovž, Maribor Ruše, Maribor Tabor, Maribor Tezno. Odtlej je na ozemlju Slovenije delovalo 65 občin. V letu 1990 so se štiri od šestih mariborskih občin znova združile v eno občino – ta se je imenovala Maribor. Še naprej pa sta obstajali občini Maribor Pesnica in Maribor Ruše. Povprečna slovenska občina je imela več kot 30.000 prebivalcev in je obsegala več kot 300 kvadratnih kilometrov (glej Internet 1).

3.2 REFORMA LOKALNE SAMOUPRAVE

Eno od najbolj pomembnih dejanj za našo državo po osamosvojitvi Republike Slovenije je bila uvedba lokalne samouprave. Državljanom je bila zagotovljena lokalna samouprava in ravno zaradi tega je bila sama reforma lokalne samouprave tako pomembna. Naša nova ustava nas je s to temeljno zahtevo uvrstila med države, ki želijo zagotoviti skupne evropske standarde za opredeljevanje in varovanje pravic lokalnih oblasti, ki so za državljane najbližja raven uprave in jim omogočajo učinkovito udeležbo pri oblikovanju odločitev, ki se nanašajo na njihovo vsakdanje okolje. Pravica državljanov, da sodelujejo pri opravljanju javnih zadev je eno od demokratičnih načel, ki so skupna vsem državam članicam Sveta Evrope. Najbolj neposredno se uresničuje prav na lokalni ravni (glej Vlaj 2005: 28).

Z novo ustavo smo dobili klasično občino, kot jo poznajo tudi drugje po Evropi in svetu. Občina je temeljna enota lokalne samouprave, v kateri ljudje rešujejo zadeve lokalnega pomena.

Cilji uvedbe lokalne samouprave v Republiki Sloveniji, ki so aktualni še danes, so takrat bili:

- bolj kakovostno življenje ljudi v lokalnih skupnostih
- soodločanje ljudi
- racionalna in učinkovita lokalna uprava
- enakomernejši razvoj skupnosti
- uveljavitev lokalne samouprave kot bistvenega elementa parlamentarne demokracije, ki temelji na načelih demokracije in decentralizacije oblasti
- uveljavitev identitete klasične občine in drugih oblik lokalne samouprave
- primerljivost z Evropo in sosednjimi državami

(glej Vlaj 1998: 364).

Sama reforma lokalne samouprave v Sloveniji vsebuje pet sestavin, vendar pa nobena od njih v Sloveniji še ni v celoti uresničena:

- funkcionalno (prerazporeditev pristojnosti med državo in občinami kot temeljnimi samoupravnimi lokalnimi skupnostmi)
- teritorialno (ustanavljanje novih občin, ki so nadomestile nekdanje komune)
- organizacijsko (nov razpored organizacije oblasti v občini, ki ga sestavljajo izvoljena občinski svet in župan, nadzorni odbor ter oblike neposrednega sodelovanja državljanov pri odločanju v občini)
- finančno-materialno (uresničevanje načel sorazmernosti sredstev z nalogami lokalnih skupnosti, solidarnosti do razvojno šibkejših občin, pravice do lastnih virov lokalnih skupnosti)
- pravno (položaj občine kot pravne osebe javnega prava in njeno vključenost v celotni pravni sistem Republike Slovenije)

(glej Vlaj 2005: 30–31).

Ustava Republike Slovenije v splošnih določbah zagotavlja lokalno samoupravo, v posebnem poglavju pa govori o uresničevanju lokalne samouprave, o občini, o delovnem področju samoupravnih lokalnih skupnosti, o mestni občini, o dohodkih občine, o širših samoupravnih lokalnih skupnostih in o nadzoru državnih organov. Na lokalno samoupravo pa se nanašajo tudi nekateri drugi členi ustave, ki govorijo o financiranju države in lokalnih skupnosti, o davkih, o nalogah upravnih organov, o sestavi državnega sveta, o varovanju naravne in kulturne dediščine, o posebnih pravicah avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji, o računskem sodišču, o usklajenosti pravnih aktov, o veljavnosti predpisov in

njihovem objavljanju, o upravnem sporu, o varuhu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter o pristojnosti ustavnega sodišča. Prav tako pa ustava zagotavlja pravico do lokalne samouprave prebivalcem Republike Slovenije, kar je v skladu z Evropsko listino lokalne samouprave. Po tej listini je pravica do lokalne samouprave eno temeljnih demokratičnih načel v državah članicah Sveta Evrope. Prebivalci z demokratično izvolitvijo predstavniških organov in z neposrednimi oblikami lokalne demokracije odločajo o lokalnih zadevah (glej Vlaj 1998: 23).

Pri uvedbi lokalne uprave je šlo za ločitev funkcij države in funkcij lokalne samouprave. Po Zakonu o upravi naj bi država prevzela še večino preostalih nalog, ki so jih bivše občine opravljale za državo (glej Vlaj 1998: 26).

Konec leta 1993 je bil sprejet Zakon o lokalni samoupravi, ki je skupaj z Zakonom o volitvah opredeljeval reformo lokalne samouprave pri nas. Leta 1994 je Zakon o referendumu določil izvedbo posvetovalnih referendumov maja istega leta. Ker Državni zbor na izide posvetovalnega referenduma ni bil vezan, je bil oktobra 1994 sprejet Zakon o ustanovitvi občin, s katerim je bilo na ozemlju Slovenije ustanovljenih 11 mestnih in 136 običajnih občin, skupaj torej 147 občin. Občina je tako postala temelj samoupravnih skupnosti, ki so v okviru ustave in zakonov samostojno urejale in opravljale svoje zadeve. Lokalna samouprava v Sloveniji torej praktično deluje od januarja 1995, saj so teritorialno spremenjene občine z novo vsebino in novimi organi začele delovati s 1.1.1995. Konec leta 1998 je bilo ustanovljenih še 46 novih občin, med katerim pa niso vse ustrezale predpisanim merilom za ustanovitev. Status občin se ob tem ni spremenil in tudi njihove naloge so ostale enake tistim iz leta 1995. Naslednje večje spremembe območij občin so bile izvedene junija 2002 z Zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi občin in določitvi njihovih območij. Tako smo leta 2002 imeli 193 občin. Zadnja večja upravno teritorialna je bila izvedena leta 2006 pred zadnjimi lokalnimi volitvami. Januarja je bil izveden posvetovalni referendum, na katerem so prebivalci določenih naselij glasovali o novih občinah. Na referendumu so se odločili za 12 novih občin, ki jih je Državni zbor 1. marca tudi potrdil. Tako smo dobili 205 vseh občin in aprila istega leta po še enem referendumu se je število povzpelo na 210. V letu 2006 je bilo tako na novo ustanovljenih 17 občin.

4. POSREDNE OBLIKE LOKALNE DEMOKRACIJE

4.1 SPLOŠNO O LOKALNIH VOLITVAH

»Volitve so v sodobnem pojmovanju demokracije eden najpomembnejših izrazov ljudske suverenosti in nujni predpogoj za demokratično oblikovanje najpomembnejših državnih organov, zlasti predstavniškega telesa. Zato so demokratične volitve tudi nujni pogoj za vzpostavitev in ohranitev sodobne pravne države« (Grad 1999: 263).

»Volitve v lokalni skupnosti so način izbiranja oseb, ki bodo v lokalni skupnosti sprejemale najpomembnejše odločitve, pa tudi način nadzorstva nad delovanjem oblasti kot celote. Volitve neposredno uvajajo posameznika v proces izvrševanja lokalne samouprave, saj volivec prav s sodelovanjem na volitvah izraža pripadnost lokalni skupnosti in se zanima za njeno problematiko« (Grad 1998: 49).

Za lokalne volitve veljajo povsem enaka načela kot za volitve na državni ravni, zahtevajo pa tudi podobno organizacijo in enaka jamstva za uresničevanje volilne pravice vsakega posameznika lokalne skupnosti. Vendar pa je narava lokalnih volitev bistveno drugačna od narave parlamentarnih volitev, ki pomenijo enega redkih načinov vplivanja državljanov na strukturo državne oblasti. Lokalna samouprava namreč v svojem bistvu pomeni zagotavljanje možnosti neposrednega vplivanja na odločanje v lokalnih skupnostih, zato so lokalne volitve le ena od možnosti vplivanja državljanov na strukturo oblasti in jih je treba jemati kot neločljivi in naravni del lokalne demokracije kot take (Grad v Haček 2004: 23).

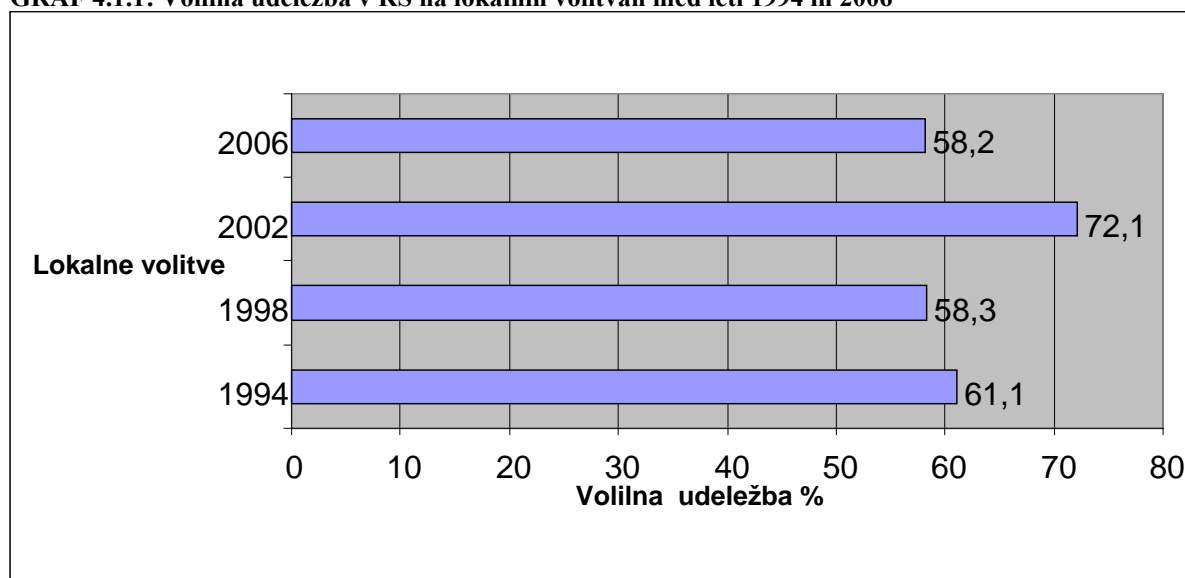
»Lokalne volitve so pravica prebivalcev lokalnih skupnosti, da sami upravljajo z lokalnimi zadevami in so hkrati tisto politično dejanje, ki v največji meri integrira občane v lokalno samoupravo./.../ Prav tako gre za demokratičen način odločanja o tem, katere osebe bodo predstavljale voljo ljudi v predstavniškem telesu ali drugem organu odločanja v skupnosti« (Vlaj 1998: 272–273).

V naši trenutni ureditvi lokalne samouprave pa imamo dva neposredno voljena občinska organa – občinski svet in župana. »Volitve predstavniškega telesa oziroma drugih organov lokalnih skupnosti imajo v okviru lokalne samouprave podobno vlogo in pomen kot volitve na državni ravni. Za lokalne volitve veljajo povsem enaka načela kot za volitve na državni ravni, zahtevajo pa tudi podobno organizacijo in enaka pravna jamstva za uresničevanje volilne pravice vsakega posameznega prebivalca lokalne skupnosti« (Haček 1999: 219).

Volitve so pomembno sredstvo za uravnavanje razmerja med državo in državljani ter za utrjevanje stabilnosti političnega sistema. Volitve imajo tudi integrativno funkcijo, saj uvajajo volivca v politični sistem in mu dajejo občutek sodelovanja v procesu odločanja. V zadnjih časih se pomen volitev pri državljanih manjša, saj se volilna udeležba na volitvah zmanjšuje, kar pa predstavlja resen problem za demokracijo. »V demokratičnem političnem sistemu predstavlja glasovanje na volitvah iz več razlogov eno temeljnih in univerzalnih oblik politične participacije« (Brezovšek 2004: 36).

Na spodnjem grafu 4.1.1 je prikazana volilna udeležba na vseh lokalnih volitvah po reformi lokalne samouprave. Praviloma je volilna udeležba na lokalnih volitvah nižja kot na parlamentarnih oz. predsedniških. Brezovšek (2004: 36) kot razloge za volilno udeležbo navaja državljansko dolžnost, vplivanje na prihodnost občine in glasovanje za svojega kandidata.

GRAF 4.1.1: Volilna udeležba v RS na lokalnih volitvah med leti 1994 in 2006

Vir: Podatki Republiške volilne komisije v Haček 2004: 184 in Internet 6.

Kot lahko vidimo iz grafa 4.1.1 se volilna udeležba na slovenskih lokalnih volitvah giblje okrog 60%. Izjema je leto 2002, ko se je lokalnih volitev udeležilo 72% vseh volilnih upravičencev, vendar moramo vedeti, da so lokalne volitve leta 2002 potekale vzporedno s predsedniškimi volitvami. Ravno na lokalnih volitvah je tako odstotek volilne udeležbe v Sloveniji najnižji. Udeležba na predsedniških in parlamentarnih volitvah je višja. Dejstvo je, da je volilna udeležba na lokalnih oziroma na vseh volitvah pomemben kazalec, kako državljani oziroma prebivalci lokalnih skupnosti sprejemajo oziroma zaupajo v svojo oblast. Glede na to, da je volilna udeležba na lokalnih volitvah nižja kot na drugih volitvah kaže, da državljani bolj zaupajo v državno oblast kot v lokalno. To pa je zaskrbljujoče, saj so lokalne volitve zelo pomembne za prebivalce lokalnih skupnosti. O lokalni politiki, s katero se srečujemo vsakodnevno, odločajo ravno tisti, ki jih izvolimo na lokalnih volitvah in zato je še kako pomembno naše sodelovanje na njih.

4.2 ZAKONODAJA O LOKALNIH VOLITVAH

Slovenska ustava je uvedla ostro ločitev med državno in lokalno samoupravo. S tem so bili podani tudi ustavni pogoji za ločitev državnih in lokalnih volitev.

Zakon o lokalni samoupravi ureja samo nekatera temeljna načela v zvezi z volitvami. V 15. b členu drugega poglavja je določeno, da se volitve v občinski svet in volitve za župana izvedejo ob prvih rednih lokalnih volitvah po ustanovitvi občine.

Ker lokalne volitve terjajo obsežno in podrobno urejanje, jih je bilo potrebno urediti v posebnem zakonu. Gre za Zakon o lokalnih volitvah, ki je temeljni zakon na področju lokalnih volitev. Sprejet je bil že konec leta 1993. Ureja pa volitve v občinske svete, volitve županov in volitve v svete krajevnih, vaških in četrtnih skupnosti, ne ureja pa volitev v organe pokrajin ali drugih širših lokalnih skupnosti, ki jih v Sloveniji še ni. Člani občinskih svetov, župani, in člani svetov krajevnih, vaških in četrtnih skupnosti se volijo na podlagi splošne in enake volilne pravice na svobodnih in neposrednih volitvah s tajnim glasovanjem (2. člen). Pravico biti voljen za člana občinskega sveta in župana ima polnoleten državljan Republike Slovenije. Pri lokalnih volitvah je splošna volilna pravica vezana samo na prebivalce posamezne občine. Stroške za izvedbo lokalnih volitev krijejo občine (3. člen).

Subsidiarno pa se za lokalne volitve uporabljajo še naslednji zakoni: Zakon o volitvah v Državni zbor, Zakon o evidenci volilne pravice ter Zakon o volilni kampanji.

So pa volitve posebej urejene tudi v statutih občin, katerih vsebina mora biti skladna z ustavo in zakonom. V Statutu občine Škofja Loka je v 3. poglavju 21. člena določeno, da se občinski svet voli na podlagi splošne in enake volilne pravice, z neposrednim tajnim glasovanjem po proporcionalnem načelu. Enako določa Statut občine Železniki v 3. poglavju v 21. in 22. členu. Kako se voli župana in kdo ga lahko voli je določeno v 37. členu Statuta občine Škofja Loka in v 44. členu Statuta občine Železniki. Volitve za krajevne svete pa so opredeljene za občino Škofja Loka 42. členu in za Železnike v 8. členu.

4.3 VOLILNI SISTEM

»Volilni sistem oziroma volilni red je mogoče v najširšem pomenu opredeliti kot skup pravnih pravil, ki urejajo volitve ali kot skup volilnih načel ter sredstev za njihovo uresničevanje, ki so pravno urejena« (Grad 1999: 263).

Vendar v prejšnjem sistemu je bil način volitev v občinske in predstavniške organe drugačen od primerljivih ureditev v Evropi in svetu. Različna sta bila že položaj in sestava občinske skupščine, ki je bila tako popoln posnetek republiške skupščine na lokalni ravni.

Po prejšnji ustavni ureditvi je bila občinska skupščina sestavljena iz treh zborov:

- družbenopolitični zbor (predstavljal je interese politično organiziranih občanov)
- zbor združenega dela (predstavljal je interese zaposlenih oz. samostojnih poklicev v občini)
- zbor krajevnih skupnosti (predstavljal je interese občanov v krajevnih skupnostih).

Zato je bil tudi način volitev v občinske skupščine del enotnega volilnega sistema kot dela delegatskega sistema. Bil je enotno zakonsko urejen skupaj z volitvami v tri zборе republiške skupščine. Tako so bile občinske volitve le del enotnega procesa vzpostavljanja enotne oblasti v republiki in so se odvijale hkrati z volitvami v republiško skupščino. Leta 1990 pa so bile volitve že večstrankarske, vendar še vedno enotno urejene. Hkrati so bile izvedene državne in lokalne volitve, saj ob takratni ustavni ureditvi drugače ni bilo možno (glej Grad 1999: 300).

Po naši trenutni ureditvi pa se mandati članom občinskih svetov delijo tako po večinskem kot tudi po proporcionalnem načelu. Zakon o lokalnih volitvah v 9. členu predvideva večinski sistem samo za majhne občine, v katerih občinski svet šteje manj kot 12 članov, ter proporcionalni sistem za občine z večjim številom članov. 10. člen pa določa, da se člani občinskega sveta, ki so predstavniki italijanske oziroma madžarske narodnosti in romske skupnosti, ne glede na manjše število predstavnikov v občinskem svetu, v vsakem primeru volijo po večinskem načelu. Predstavnikom manjšin je glede na ustavno varstvo manjšin zagotovljeno določeno število sedežev v občinskem svetu.

2. b poglavje Zakona o lokalnih volitvah v 11. in 12. členu opredeljuje večinske volitve in pravi, da se v občinah z večinskim volilnim sistemom glasuje o posameznih kandidatih. Ta sistem zato omogoča večjo uveljavitev posameznikov in daje manj prostora političnim strankam. Volivec lahko glasuje za največ toliko kandidatov, kolikor članov občinskega sveta se voli v volilni enoti. Gre za sistem relativne večine ali enokrožni volilni sistem, ki je bistveno enostavnejši za izvedbo, kot pa sistem absolutne večine. To pomeni, da so izvoljeni tisti kandidati, ki so dobili največ glasov.

2. c poglavje pa od 13. do 18. člena določa volitve po proporcionalnem načelu, kjer se glasuje o listah kandidatov. Določena je stopnja vpliva volivcev na izbiro oseb, ki je zagotovljena s preferenčnim glasovanjem. To pa se upošteva pri tistih kandidatih na kandidatni listi, ki so dobili preferenčne glasove večine volivcev, ki so glasovali za listo. Preferenčni glas ponavadi pri državnih volitvah ni tako pomemben, pri lokalnih pa ima večji vpliv na osebno izbiro, čeprav pogoj za njegovo uveljavitev v praksi ni pogosto izpolnjen.

Če se člani občinskega sveta volijo po proporcionalnem načelu v občini kot eni volilni enoti, se mandati dodelijo listam kandidatov na podlagi d'Hontovega sistema. V tem primeru mandati pripadejo listam kandidatov po zaporedju najvišjih količnikov, ki se dobijo tako, da se število glasov za vsako listo kandidatov deli z vsemi števili od ena do števila članov občinskega sveta. Z liste je tako izvoljenih toliko kandidatov, kolikor mandatov je dobila lista. Če pa se liste kandidatov volijo v več volilnih enotah, se mandati dodeljujejo listam na dveh ravneh in sicer na ravni volilne enote in na ravni občine. Na ravni volilne enote mandati pripadejo listam kandidatov po navadnem oziroma Harejevem volilnem količniku. Ta se izračuna tako, da se skupno število glasov, oddanih za vse liste kandidatov v volilni enoti, deli s številom članov občinskega sveta, ki se volijo v volilni enoti. S tem količnikom se deli

število glasov za listo. Lista dobi toliko mandatov, kolikokrat je količnik vsebovan v številu glasov za listo.

Tisti mandati, ki niso bili razdeljeni v volilnih enotah, se razdelijo na ravni celotne občine po d'Hontovem sistemu, kjer se upoštevajo vsi glasovi v občini. Najprej so izločene tiste liste, ki jim po teh količnikih ne bi pripadli najmanj trije mandati. To se imenuje prohibitivna klavzula. Liste pa obdržijo tiste mandate, ki so jih dobile pri prvi delitvi v volilnih enotah. Preostalim listam se dodelijo preostali mandati. Z liste kandidatov jih je tako izvoljenih toliko, kolikor mandatov je dobila lista. Kandidati so izvoljeni po vrstnem redu na listi razen, če je vrstni red spremenjen zaradi preferenčnega glasovanja.

4.4 VOLILNE ENOTE

Razdelitev volilnega telesa na volilne enote je pri lokalnih volitvah pogojena z dvema dejavnikoma:

- **VELIKOSTJO LOKALNE SKUPNOSTI:** Majhne lokalne skupnosti ni potrebno deliti na volilne enote, velike pa.
- **SISTEMOM RAZDELITVE MANDATOV:** Večinski volilni sistem običajno zahteva izvolitev samo enega predstavnika v volilni enoti, zato so volilne enote razmeroma majhne. V proporcionalnem sistemu pa manjših volilnih enot ni možno oblikovati, ker je volitve mogoče izvesti samo, če se v volilni enoti voli več predstavnikov.

V Zakonu o lokalnih volitvah je v 3. poglavju od 19. do 23. člena določeno, da se za večinske volitve članov občinskega sveta v občini oblikujejo volilne enote in sicer tako, da se en član občinskega sveta voli na približno enako število prebivalcev. V primeru, da občinski svet šteje manj kot sedem članov, se občina ne deli na volilne enote. V posamezni volilni enoti se lahko voli eden ali več članov občinskega sveta, vendar največ trije.

V primeru proporcionalnih volitev se volilne enote v občini oblikujejo tako, da se v vsaki volilni enoti voli najmanj pet članov občinskega sveta. Če občina ni razdeljena na volilne enote, pa se za volilno enoto šteje območje občine.

Volilna enota za volitve članov občinskega sveta – predstavnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ter volilna enota za volitve članov občinskega sveta – predstavnikov romske skupnosti je območje občine.

4.5 OBČINSKI VOLILNI ORGANI

Po Zakonu o lokalnih volitvah je v 33. členu določeno, da volitve v občinske svete vodijo in izvajajo občinske volilne komisije. 35. člen opredeljuje občinsko volilno komisijo, ki je sestavljena iz predsednika, ki pa mora biti sodnik ali diplomirani pravnik in pa iz treh članov in njihovih namestnikov, ki so imenovani po predlogih političnih strank ali drugih organizacij občanov v občini. Občinska volilna komisija se imenuje za dobo štirih let (38. člen).

Nekatere naloge pri izvedbi lokalnih volitev pa opravlja tudi Republiška volilna komisija. Določene funkcije pri izvedbi volitev pa imajo tudi: predsednik državnega zbora, občinski svet, župan in sodišča, ki so pristojna za upravne spore.

Glasovanje na voliščih vodijo volilni odbori in za vsako volišče se imenuje najmanj en volilni odbor (34. člen Zakona o lokalnih volitvah). Volilni odbor sestavljajo predsednik in parno število članov ter njihovi namestniki. Tu gre za imenovane občane. Volilni odbori se imenujejo za vsake volitve posebej.

4.6 DOSEDANJE LOKALNE VOLITVE

Prve večstrankarske volitve v Sloveniji so se odvijale aprila 1990. Takrat je bila Republika Slovenija še sestavni del Socialistične federativne republike Jugoslavije. Tistega leta so skupaj z volitvami v skupščino Republike Slovenije potekale tudi lokalne volitve v takratnih 64 občinah. Ena izmed teh občin je bila tudi nekdanja občina Škofja Loka. Leta 1994 so po prej opravljenem referendumu iz nje nastale 4 nove občine: Gorenja vas – Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri.

Za volitve v novo nastalih občinah je bil leta 1993 ustanovljen Zakon o lokalnih volitvah. 8. decembra 1994 pa so bile opravljene prve lokalne volitve po novem sistemu. Naslednje so sledile čez štiri leta, 22. novembra 1998, potem 10. novembra 2002 in zadnje lokalne volitve do sedaj, torej četrte, so bile izvedene lansko leto, 22. oktobra.

4.6.1 VOLITVE ZA ŽUPANA

Župan skrbi za izvrševanje sprejetih splošnih določitev. Običajno pripravlja in izvršuje odločitve občinskega sveta in vodi občinski svet. Je individualni organ. Njegova glavna naloga je, da vodi občinsko upravo in predstavlja ter zastopa občino kot pravno osebo. Je tudi varuh zakonitosti delovanja občinske uprave. V razmerju do občinskega sveta, ki je najvišji organ občinske samouprave, ima različne funkcije, deloma pa tudi vpliva na njegovo delo. Po eni strani skrbi za izvajanje odločitev občinskega sveta, po drugi strani pa ima pomembno funkcijo predlaganja odločitev občinskemu svetu in tudi nadzorovanja zakonitosti njegovega delovanja. Po Zakonu o lokalni samoupravi župan predlaga v sprejem občinskemu svetu proračun in zaključni račun proračuna občine, odloke in druge akte iz pristojnosti občinskega sveta. Župan ima pravico, da se udeležuje sej občinskega sveta in lahko predlaga določene zadeve na seji občinskega sveta (glej Vlaj 2000). Prav tako pa župan skrbi tudi za objavo statutov, odlokov in drugih splošnih pravnih aktov občine. Objavo določenega akta lahko tudi zadrži, če meni, da je splošni akt, ki ga je sprejel občinski svet, neustaven in nezakonit. Delo župana in občinskega sveta je tako zelo prepleteno.

Zakon o lokalnih volitvah od 103. do 108. člena opredeljuje volitve za župane. Pravico volit župana ima tako po zakonu vsak občan, ki ima volilno pravico pri volitvah v občinski svet. Pravico biti voljen za župana ima vsak polnoleten državljan Republike Slovenije. Redne volitve županov se opravijo hkrati z rednimi volitvami v občinske svete. Redne volitve županov razpiše predsednik Državnega zbora Republike Slovenije. Nadomestne volitve župana se opravijo, če županu preneha mandat pred potekom mandatne dobe, razpiše pa jih občinska volilna komisija. Župana se voli po absolutnem dvokrožnem večinskem volilnem sistemu. Za župana je izvoljen kandidat, ki je dobil večino veljavnih glasov. Če noben kandidat ni dobil večine glasov, se opravi drugi krog volitev med kandidatoma, ki sta dobila največ glasov. Če je več kandidatov dobilo enako najvišje število glasov, ali če je dvoje ali več kandidatov dobilo drugo najvišje število glasov, se izbira kandidatov za drugi krog volitev določi z žrebom. Na glasovnici sta kandidata navedena po vrstnem redu glede na število dobljenih glasov v prvem krogu volitev. Če je število dobljenih glasov enako, se vrstni red določi z žrebom. Za župana je potem izvoljen tisti kandidat, ki je dobil večino oddanih glasov.

Ker gre pri županskih volitvah za volitve individualnega organa, je volilni postopek enostavnejši kot pri volitvah članov občinskega sveta. Tako Zakon o lokalnih volitvah ureja samo najnujnejša vprašanja glede volitev županov, glede vsega drugega pa se smiselno uporabljajo določbe Zakona o volitvah v občinske svete.

4.6.2 VOLITVE V OBČINSKE SVETE

Občinski svet je predstavniški organ lokalne skupnosti. Predstavniško telo sprejema temeljne odločitve v lokalni skupnosti in je osrednji organ lokalne samouprave. Omogoča vpliv prebivalcev lokalne skupnosti na odločanje. Da bi ta organ res predstavlja koristi in voljo prebivalcev lokalne skupnosti, morajo ti imeti odločilen vpliv pri določitvi njihovih članov. Tega po merilih sodobne demokracije ni možno izvesti drugače kot z volitvami (glej Grad 1996).

Volitve v občinske svete ureja Zakon o lokalnih volitvah, ki poleg teh volitev ureja še druge lokalne volitve. Zakon predpisuje predvsem posebnosti lokalnih volitev, glede drugih vprašanj pa se je potrebno zgledovati po ureditvi državnih volitev.

Zakon v 5. členu opredeljuje, da ima pravico voliti in biti voljen za člana občinskega sveta vsak državljan Republike Slovenije, ki je na dan glasovanja dopolnil 18 let. Pravico voliti ima volivec v občini, v kateri ima stalno prebivališče. Člani občinskih svetov se volijo po večinskem načelu (večinske volitve) ali proporcionalnem načelu (proporcionalne volitve). Če šteje občinski svet manj kot 12 članov, se člani občinskega sveta volijo po večinskem načelu. Če šteje občinski svet 12 ali več članov, se člani občinskega sveta volijo po proporcionalnem načelu (9. člen).

Tako v občini Škofja Loka, kot tudi v občini Železniki, se člane občinskega sveta voli po proporcionalnem volilnem sistemu, saj je vseh občinskih svetnikov v Škofji Loki 28, v Železnikih pa 17.

Zakon o lokalnih volitvah v 8. poglavju določa kandidiranje, ki je prilagojeno različnim volilnim sistemom, ki jih predvideva zakon. Kandidate in liste kandidatov lahko določijo politične stranke v občini in volivci v volilni enoti. Kandidate za člane občinskega sveta –

predstavnike italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti določijo volivci – pripadniki narodne skupnosti. Kandidate za člane občinskega sveta – predstavnike romske skupnosti pa določijo volivci – pripadniki te skupnosti. Vsaka politična stranka v občini lahko določi kandidate oziroma liste kandidatov za člane občinskega sveta v vsaki volilni enoti. Kandidate oziroma liste kandidatov določi po postopku, določenem z njenimi pravili. Pri določanju kandidatov oziroma list kandidatov smejo sodelovati samo člani stranke, ki imajo volilno pravico in stalno prebivališče v občini. Kandidate oziroma liste kandidatov določijo s tajnim glasovanjem. Kandidatura oziroma lista kandidatov politične stranke mora imeti podporo s podpisi najmanj 15 volivcev, ki imajo stalno prebivališče v volilni enoti.

Najpomembnejše politično vprašanje je tako kot pri državnih, tudi pri lokalnih volitvah vprašanje načina delitve mandatov. Vendar je pri lokalnih volitvah položaj precej različen od državnih volitev, saj se lokalne skupnosti med seboj precej razlikujejo. Iz sociološkega vidika je majhna lokalna skupnost bistveno drugačna od velike, vaška pa drugačna od mestne. Glede na to različnim lokalnim skupnostim ustrezajo različni volilni sistemi (glej Grad 1999: 301).

5. NEPOSREDNE OBLIKE LOKALNE DEMOKRACIJE

5.1 SPLOŠNO

Poleg posrednega odločanja je za lokalno samoupravo zelo pomembno tudi neposredno odločanje. V svetu so se uveljavili različni načini sodelovanja pri upravljanju na lokalni ravni.

»S pojmom neposredna demokracija najbolj splošno označujemo načine in oblike neposrednega sodelovanja državljanov pri izvrševanju oblasti« (Kaučič 1999: 259).

Neposredna demokracija se pojavlja kot odločanje na skupščinah oziroma zborih državljanov politično teritorialne enote, v kateri živijo. Taka stopnja neposrednosti predpostavlja obstoj zbora vseh državljanov, ki zbrani na enem mestu predlagajo odločitve ter o njih razpravljajo in odločajo. V taki obliki se je neposredna demokracija pojavila že v 5. in 6. stoletju pred našim štetjem v Atenah, kjer so se vsi svobodni državljani zbirali na organiziranih zborih oz. eklezijah in sprejemali odločitve. Danes je to mogoče uresničiti le v enotah lokalne samouprave in še to v najmanjših (glej Kaučič 1999: 259).

Pravica do neposrednega sodelovanja pri odločanju o najpomembnejših vprašanjih v lokalni skupnosti je neločljiv del pravice do lokalne samouprave. Poleg tega se oblike neposredne demokracije lahko bistveno bolj učinkovito uresničujejo v samoupravnih lokalnih skupnostih kot pa na državni ravni. Ker je lokalna skupnost ozemeljsko in po številu prebivalcev manjša od države, so tudi lokalne zadeve bližje ljudem in njihovim potrebam ter zato bolj razumljive od državnih.

Z uvedbo novega sistema lokalne samouprave v Sloveniji je dobila neposredna demokracija v marsičem drugačen položaj in vlogo, kot jo je imela v komunalnem sistemu. Medtem ko ljudske iniciative sploh nismo poznali, se je referendum v glavnem uporabljal za odločanje o samoprispevku občanov, ne pa tudi za splošne politične odločitve v občini. Prav tako občani niso imeli pravice zahtevati razpisa referenduma. O njegovi uporabi je odločala izključno občinska skupščina (glej Kaučič 1999: 259).

5.2 ZAKONODAJA

Naša nova ustava je zagotovila lokalno samoupravo v Sloveniji in tako je Slovenija postala ena izmed držav v Evropi in zunaj nje, ki priznavajo pravico državljanov, da sodelujejo pri opravljanju javnih zadev. Ta pravica se najbolj uresničuje na lokalni ravni. Lokalne skupnosti so eden glavnih stebrov vsake demokratične države, pravica državljanov, da sodelujejo pri upravljanju javnih zadev pa eno temeljnih demokratičnih načel. Vendar pa Ustava Republike Slovenije ne določa konkretno organov in oblik neposrednega vključevanja ljudi v procese odločanja v občini kot samoupravni lokalni skupnosti, razen posvetovalnega referendumu za ustanovitev občine.

Z zavarovanjem in ponovno uveljavitvijo in okrepitevijo lokalne samouprave je Evropska listina lokalne samouprave pomembno prispevala k demokratizaciji in decentralizaciji v Evropi. To pa zahteva obstoj lokalnih skupnosti z demokratično konstituiranimi telesi odločanja, ki imajo široko stopnjo avtonomije in odgovornosti, pota in načine, po katerih se te odgovornosti uresničujejo in vire, ki so potrebni za njihovo izpolnitev. Ob demokratično izvoljenih organih lokalnih skupnosti pa niso nič manj pomembne oblike neposredne udeležbe državljanov v lokalni demokraciji. Evropska listina izrecno govori o zborih državljanov, referendumih in drugih oblikah neposredne udeležbe državljanov, ki jih dopušča zakon. Zakon o lokalni samoupravi določa, da so neposredne oblike sodelovanja občanov pri odločanju v občini zbor občanov, referendum in ljudska iniciativa.

Neposredne oblike lokalne demokracije pa so opredeljene tudi v občinskih statutih.

5.3 OBLIKE NEPOSREDNE DEMOKRACIJE

5.3.1 ZBOR OBČANOV

Zbor občanov je najstarejša in najbolj demokratična ter neposredna oblika sodelovanja občanov pri političnem odločanju v lokalni skupnosti. Omogoča predlaganje, razpravljanje in sprejemanje odločitev. Od drugih oblik se razlikuje po tem, da gre pri zboru občanov za najbolj spontano in neformalno obliko, kjer sodelujejo vsi volivci v lokalni skupnosti. Zbor občanov se lahko skliče za vso občino ali za posamezni del. Zakon o lokalni samoupravi v 45.

členu določa, da se na zboru občanov obravnavajo posamezne zadeve, oblikujejo stališča, dajejo predlogi, pobude, mnenja ter se odloča. Podrobnejšo analizo teh vprašanj zakon prepušča posameznim statutom občin. Zbor občanov skliče župan na lastno pobudo ali na zahtevo petih odstotkov volivcev v občini oziroma njenemu delu, ki ga določi statut.

Statuti občin določijo število volivcev, ki morajo sodelovati na zboru, da so stališča, predlogi, pobude, mnenja ali odločitve veljavno sprejete. Predpišejo pa tudi kako le-te zavezujejo občinske organe. Zakon o lokalni samoupravi je občinskim statutom prepustil tudi ureditev drugih vprašanj, ki so pomembni za izvedbo zbora občanov ter za uveljavljanje njihovih stališč, predlogov, pobud, mnenj in odločitev (glej Kaučič 1999: 260).

5.3.2 REFERENDUM

»S pravnega vidika pomeni referendum pravico vseh državljanov, ki imajo volilno oziroma glasovalno pravico, da s splošnim glasovanjem odločijo o posameznem aktu zakonodajnega telesa« (Kaučič 1999: 240). Referendum je bolj formalizirana in manj spontana oblika neposrednega odločanja od zbora občanov.

46. člen Zakona o lokalni samoupravi določa, da lahko občinski svet razpiše referendum na lastno pobudo, mora pa ga razpisati, če to zahteva najmanj pet odstotkov volivcev v občini in če tako določa zakon ali statut občine. Pobudo volivcem za vložitev zahteve za razpis referenduma lahko da vsak volivec, politična stranka v občini ali svet ožjega dela občine. Pobuda mora vsebovati zahtevo za razpis referenduma. Ta mora vsebovati jasno izraženo vprašanje, ki naj bo predmet referenduma in obrazložitev. Na referendumu lahko glasujejo vsi občani, ki imajo pravico voliti člane občinskega sveta. Odločitev na referendumu je sprejeta, če se zanjo opredeli večina volivcev, ki so glasovali.

Zakon o lokalni samoupravi predvideva tri vrste referenduma v lokalni skupnosti:

- a) Referendum o splošnem aktu občinskega sveta

Na njem občani odločajo o vprašanjih, ki so vsebina splošnih aktov občine. Po zakonu pa je prepovedan referendum o proračunu in zaključnem računu občine ter o splošnih aktih, s katerimi se v skladu z zakonom predpisujejo občinski davki in druge dajatve. Ta referendum je predviden le kot naknadni, kar pomeni da se izvede po sprejemu splošnega akta v

občinskem svetu. Posebna oblika referendumu o splošnem aktu je referendum o samoprispevku. Samoprispevek za zgraditev objektov oziroma za financiranje skupnih družbenih potreb se lahko uvede samo, če so se občani na ustreznem območju z referendumom vnaprej izrekli zanj. Ta vrsta referendumu pa je obvezna in predhodna. Pomembna razlika med tema dvema referendumu je tudi v večini, saj za odločitev o uvedbi samoprispevka ne zadošča le relativna, pač pa absolutna večina volivcev v občini ali delu občine, za katerega se bo samoprispevek uvedel. Zakon o lokalni samoupravi pa predvideva tudi referendum o drugih vprašanjih, če tako določa zakon (glej Kaučič 1999: 260–261).

b) Posvetovalni referendum

Občinski svet lahko razpiše svetovalni referendum tudi o posameznih vprašanjih iz svoje pristojnosti, da ugotovi voljo občanov. Za razliko od referendumu o splošnem aktu, je predmet izjavljanja na svetovalnem referendumu katerokoli vprašanje iz pristojnosti občinskega sveta. Svetovalni referendum je lahko le predhoden, kar pomeni, da ga občinski svet lahko razpiše pred odločanjem o posameznem vprašanju in pa fakultativen tj., da se razpiše na pobudo občinskega sveta. Svetovalni referendum se razpiše za vso občino ali njen del, referendumska odločitev pa občinskih organov pravno ne zavezuje (glej Kaučič 1999: 261).

c) Referendum o ustanovitvi in preoblikovanju občine in pokrajin

Je predpisan že z ustavo, ki določa, da se občina ustanovi z zakonom po prej opravljenem referendumu, s katerim se ugotovi volja prebivalcev na določenem območju (139. člen). Referendumski postopek urejata Zakon o lokalni samoupravi in Zakon o postopku za ustanovitev občin in za določitev njihovih območij. Te vrste referendum je obligatoren in predhoden. Odločitev je na referendumu o ustanovitvi občine oziroma o njenem preoblikovanju sprejeta, če je zanjo glasovala večina volivcev (glej Kaučič 1999: 261).

5.3.3 LJUDSKA INICIATIVA

»Ljudska iniciativa je peticija državljanov v občini za referendum o zadevi lokalnega pomena. Pravica do peticije pomeni pisno predlogo, ki jo podpiše določeno število prebivalcev in je učinkovita, če jo podpre določeno število prebivalcev« (Vlaj 1998: 279).

»Ljudska iniciativa pomeni pravico določenega števila volivcev ali odstotka volilnega telesa, da pisno predlagajo predstavniškemu telesu pravno ureditev določenega vprašanja oziroma sprejem določene odločitve, ki jim ustreza« (Kaučič 1999: 279).

Institut ljudske iniciative je bil prvič uveden v naš ustavni sistem z amandmaji k Ustavi Republike Slovenije leta 1989. Amandma je določil ljudsko zakonodajno iniciativo, ki je pomenila možnost, da volivci predlagajo zakon. Ni pa predvidel ljudske ustavno revizijske iniciative, s katero bi lahko volivci predlagali spremembo ustave. Nova ustava je to pravico razširila in jo omogočila tako na zakonodajnem, kot tudi na ustavodajnem področju, Zakon o lokalni samoupravi pa tudi na lokalni ravni.

Predmet ljudske iniciative so ustava, zakoni in drugi pravni akti. Pri tem lahko volivci zahtevajo, da se določeno vprašanje v ustavi ali v zakonu uredi drugače kot doslej, da se uredi na novo, da se sploh ne uredi ali da se pravna ureditev določenega vprašanja odpravi. Čeprav je ljudska iniciativa samostojna oblika neposredne demokracije, je tesno povezana z referendumom, s katerim se dopolnjujeta. Z njuno kombinacijo je državljanom omogočeno neposredno sodelovanje v dveh sestavinah sprejemanja določene odločitve – predlaganja in odločanja. Od referenduma se ljudska iniciativa razlikuje po tem, da se le-ta nanaša na odločitev, ki naj bi jo šele sprejeli (glej Kaučič 1999: 254–256).

Zakon o lokalni samoupravi omogoča, da lahko najmanj 5 odstotkov volivcev v občini zahteva izdajo ali razveljavitev splošnega akta ali druge odločitve iz pristojnosti občinskega sveta oziroma drugih občinskih organov. Glede pobude volivcev za vložitev take zahteve se primerno uporabljajo določbe, ki urejajo postopek s pobudo volivcev za vložitev zahteve za razpis referenduma o splošnem aktu občine. V nasprotju z ljudsko ustavno revizijsko in zakonodajno iniciativo s katerima lahko volivci predlagajo spremembo ustave oziroma sprejem zakona, lahko volivci v občini zahtevajo tudi razveljavitev akta potem, ko je že začel veljati (glej Kaučič 1999: 262).

6. ŠTUDIJA PRIMERA: LOKALNA DEMOKRACIJA V OBČINAH ŠKOFJA LOKA IN ŽELEZNIKI

6.1 OBČINI

Območje Selške in Poljanske doline je del predalpske regije – Škofjeloškega hribovja. Gre za tipično predalpsko regijo v porečju Selščice in Poljanščice, ki se pri Škofji Loki združita v reko Soro. Posebno veljavo na tem območju ima mesto Škofja Loka, mesto ob sotočju Poljanske in Selške Sore, ki je gospodarsko, kulturno in upravno središče. Iz nekdanje občine Škofja Loka so se na osnovi Zakona o ustanovitvi občin in določitvi njihovih območij v okviru reforme lokalne samouprave leta 1995 ustanovile naslednje občine:

- občina Škofja Loka
- občina Železniki
- občina Gorenja vas – Poljane
- občina Žiri

Kljub upravni razdelitvi ozemlja ostaja Škofjeloško hribovje geografsko zaokrožena regija, ki jo določajo naravne značilnosti, skupna zgodovina in notranja družbena povezanost v današnjem času.

TABELA 6.1.1: Nekateri podatki in kazalci za izbrani občini

	ŠKOFJA LOKA	ŽELEZNIKI	SLOVENIJA
število prebivalcev	22317	6847	2003358
površina občine v km ²	146	163,8	20273
število naselij	62	29	5998
število hišnih števil	4508	1593	509096
število živorojenih	244	74	18157
število umrlih	124	60	18825
naravni prirastek	120	14	- 668
povprečna mesečna bruto plača (SIT)	254474	247875	277279
povprečna mesečna neto plača (SIT)	168064	163161	176311
delovno aktivno prebivalstvo	8921	2392	813100

Vir: Statistični urad RS. Statistični letopis 2006.

6.1.1 OBČINA ŠKOFJA LOKA

Zgodovina mesta Škofja Loka se pričinja z letom 973, ko je cesar Oton II. daroval loško ozemlje škofu Abrahamu iz Freisinga na Bavarskem. Vendar Loka, ki je imenovana v darilni listini ni današnja Škofja Loka, temveč Stara Loka. Ob sotočju Selške in Poljanske Sore se je v srednjem veku začelo razvijati naselje Loka. To ime označuje travnat svet ob vodi. Freisinški škofje so kasneje upravno in gospodarsko središče loškega gospostva preimenovali v Škofja Loka. V listini iz leta 1274 je naselje imenovano kot mesto in zaradi večje varnosti se je v začetku 14. stoletja zaščitilo z obzidjem, skozi katero je vodilo pet vrat, zavarovanih s stražnimi stolpi. To je v veliki meri ohranjeno še danes.

Škofja Loka v svoji več kot 1000-letni zgodovini deluje in funkcionira kot mesto. Že srednjeveška Škofja Loka je bila upravno – politično, trgovsko in obrtniško središče obsežnega freisinškega gospostva, ki je obsegalo območje Škofje Loke, Poljansko in Selško dolino, Škofjeloško pogorje, del Polhograjskega hribovja, obrobje Jelovice in Spodnje bohinjskih gora ter Sorško polje. Mesto Škofja Loka se je razvilo ob sotočju Selščice in Poljanščice in je imelo že v preteklosti poseben strateški pomen, saj je takšna lega pomenila lažjo obrambo, boljši nadzor nad prometnicami in stičišče prometnih poti – predvsem trgovinskih. V začetku 19. stoletja je habsburška oblast celotno freisinško posest razglasila za državno last in jo vključila v avstrijsko komorno ozemlje. V času Napoleona je postalo loško ozemlje poseben kanton, ki je obsegal devet občin, štel 24.000 prebivalcev in spadal pod ljubljanski distrikt. Škofja Loka je že leta 1862 dobila svojo čitalnico, približno istočasno kot Celovec in Gorica. Bila je tudi prvo slovensko mesto, ki je dobilo elektriko. Po prvi svetovni vojni se je Škofja Loka začela razvijati kot novo upravno središče, ki je postopoma pričelo prevzemati tudi vlogo gospodarskega središča. V 50-ih letih prejšnjega stoletja je Škofja Loka doživljala hiter gospodarski razvoj. Rast industrije je pripeljala do bistvenih sprememb v strukturi mestnega prostora (glej Internet 4).

Danes je Škofja Loka eno najlepših in najbolj ohranjenih srednjeveških mest v Sloveniji in v srednji Evropi. Staro mestno jedro je ohranilo svojo podobo, kot jo je imelo po potresu leta 1511, zato je kot značilen in v urbanistično arhitektonskem pogledu izjemno oblikovan dosežek, razglašen za kulturno zgodovinski spomenik. Zaradi zahtevnih nalog pri obnavljanju kulturne dediščine se je občina Škofja Loka že pred leti skupaj z občinama Piran in Ptuj povezala v Skupnost starih mest. V mesecu juniju 2001 so se tem trem mestom – občinam

pridružili še mestna občina Koper, občini Idrija in Tržič ter devet gospodarskih družb, ki so 12. junija 2001 ustanovili Združenje zgodovinskih mest Slovenije (glej Internet 4).

Območje današnje občine Škofja Loka meri 146 km². V njej po podatkih statističnega letopisa 2006 živi 22.317 prebivalcev v 62 naseljih, ki so poleg območja mesta Škofja Loka neločljivo povezana z mestom: Binkelj, Bodovlje, Breznica pod Lubnikom, Brode, Bukov vrh nad Visokim, Bukovica, Bukovščica, Crngrob, Dorfarje, Draga, Forme, Gabrk, Gabrovo, Gabrška Gora, Godešič, Gorenja vas – Reteče, Gosteče, Grenc, Hosta, Knape, Kovski vrh, Križna Gora, Lipica, Log nad Škofjo Loko, Moškrin, Na Logu, Papirnica, Pevno, Podpurflca, Pozirno, Praprotno, Pungert, Puštal, Reteče, Rovte v Selški dolini, Sopotnica, Spodnja Luša, Staniše, Stara Loka, Stirpnik, Strmica, Suha, Sv. Andrej, Sv. Barbara, Sv. Duh, Sv. Lenart, Sv. Ožbolt, Sv. Petra Hrib, Sv. Tomaž, Sv. Florijan nad Škofjo Loko, Ševlje, Trata, Trnje, Valterski Vrh, Vešter, Vincarje, Virlog, Virmaše, Visoko pri Poljana, Zgornja Luša, Zminec.

Škofja Loka je tudi gospodarsko središče širšega škofjeloškega območja. Na območju občine Škofja Loka je leta 2004 poslovalo 462 podjetij. Glede na število družb predstavlja škofjeloško gospodarstvo 1,1% celotnega gospodarstva Slovenije. V gospodarskih družbah je zaposlenih 6.378 ljudi. Škofja Loka je tudi upravo središče svojega gravitacijskega območja, saj je v Škofji Loki sedež Upravne enote, ki pokriva območje naslednjih občin: Škofja Loka, Gorenja vas – Poljane, Železniki in Žiri. V Škofji Loki se nahaja Center za socialno delo in okrajno sodišče, ki prav tako pokrivata območje navedenih občin, policijska postaja in notar. V Škofji Loki imajo svoje izpostave ali območne enote tudi nekatere državne institucije: Davčna uprava RS, Carinska uprava RS, Geodetska uprava RS, Zavod RS za zaposlovanje, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (glej Internet 4).

6.1.2 OBČINA ŽELEZNIKI

Že leta 973 se ti kraji omenjajo v posebni listini, s katero je nemški cesar 30. junija tega leta podelil zemljo v Selški dolini v last freisinškim škofom. Zato si je občina za občinski praznik izbrala prav ta datum. Obenem je to tudi praznik spomina na pomembne može, ki so s svojim kulturnim, gospodarskim in političnim udejstvovanjem dali pomemben pečat občini Železniki. Središče občine je mesto Železniki, ki se je že leta 1340 začelo razvijati kot železarsko središče doline. Manufakturno – železarska industrija, ki so jo omogočile velike

zaloge železove rude po okoliških hribih, bogate zaloge lesa ter reka Sora kot pogonska sila, je dajala utrip mestu vse do leta 1902, ko je predvsem zaradi nekonkurenčnosti železarstvo propadlo. Danes nas na nekdanje železarsko življenje v mestu spominjajo mogočne eno ali dvonadstropne hiše z zamreženimi okni in kovanimi polkni. Najstarejši stavbi sta Pinada in Plavčeva hiša, kjer je tudi muzej s krajevno muzejsko zbirko in maketnim prikazom nekdanjih železarskih obratov. Največja znamenitost Železnikov pa je vsekakor ohranjen plavž za taljenje železove rude, ki je kot edinstven v Evropi te vrste in je zavarovan kot tehniški spomenik (glej Internet 3).

Občina Železniki leži v zgornjem delu Selške doline in po podatkih Statističnega letopisa 2006 meri 163,8 km². 6.847 prebivalcev živi v 29 naseljih, ki jih obsega občina Železniki in so naslednja: Davča, Dolenja vas, Dražgoše, Golica, Kališe, Lajše, Martinj Vrh, Ojstri Vrh, Osojnik, Podlonk, Podporezen, Potok, Prtovč, Ravne, Rudno, Selca, Smoleva, Spodnja Sorica, Spodnje Danje, Studeno, Topolje, Torka, Zabrd, Zabrekve, Zala, Zali Log, Zgornja Sorica, Zgornje Danje, Železniki.

Danes so Železniki več kot dva kilometra dolgo mesto z razvito elektro in kovinsko predelovalno industrijo ter lesno industrijo, ki zaposlujejo tudi številne prebivalce okoliških vasi. Vse bolj se v občini uveljavlja tudi obrt, ki je prav tako pomembna za gospodarsko razvitost občine in razmeroma majhno brezposelnost. S kmetijsko dejavnostjo se v občini ukvarja malo kmetov. Najboljše možnosti za kmetovanje so v ravninskem delu Dolenje vasi, Selc, Studena, medtem ko se kmetje po okoliških vaseh zaradi skope zemlje in težjega obdelovanja vedno bolj zatekajo k dopolnilnim dejavnostim, kot so kmečki turizem, kmetije odprtih vrat itd. (glej Internet 3).

6.2 POSREDNA LOKALNA DEMOKRACIJA V IZBRANIH OBČINAH

6.2.1 OBČINA ŠKOFJA LOKA MED LETI 1990 IN 1994

Prve večstrankarske volitve v Sloveniji so potekale aprila 1990. Takrat je bila Republika Slovenija še sestavni del Socialistične federativne republike Jugoslavije. Skupaj z volitvami v skupščino Republike Slovenije so potekale tudi lokalne volitve v takratnih 64 občinah. Ena izmed teh občin je bila tudi občina Škofja Loka iz katere so kasneje nastale 4 nove občine:

- Gorenja vas – Poljane
- Škofja Loka
- Železniki
- Žiri

Občinska skupščina leta 1990 je bila kopija republiške skupščine na lokalni ravni. Tudi način volitev je bil del enotnega volilnega sistema kot del delegatskega sistema in zakonsko urejen skupaj z volitvami v tri zборе republiške skupščine. Takratna skupščina Škofja Loka je bila sestavljena iz treh zborov: družbenopolitični zbor, zbor krajevnih skupnosti in zbor združenega dela. V vsak zbor se je volilo po 23 delegatov in tako je skupščina skupaj štela 69 članov. Volitve so za vsakega od treh zborov potekale po drugačnem volilnem sistemu. Volitve v družbenopolitični zbor občin so potekale 22. aprila 1990 po proporcionalnem sistemu. Volivec se je lahko odločil ali za eno od predloženih list kandidatov, za več list ali pa za kombinacijo list kandidatov, za enega kandidata ali pa za več kandidatov. Izračun koliko odstotkov je prejela posamezna lista kandidatov je bil zelo zahteven. V zbor krajevnih skupnosti se je volilo po večinskem načelu.

Kandidaturo za volitve v družbenopolitični zbor skupščine občine Škofja Loka je vložilo pet organizacij:

- Zveza komunistov Slovenije ZKS – Stranka demokratične prenove SDP,
- Zveza za ohranitev enakopravnosti občanov,
- Zveza socialistične mladine Slovenije ZSMS – Liberalna stranka,
- Demokratična opozicija Slovenije DEMOS in
- Socialistična zveza delovnega ljudstva SZDL.

Vsi člani družbenopolitičnega zbora so se volili v občini kot eni volilni enoti.

V občinsko skupščino občine Škofja Loka je po prvih večstrankarskih volitvah uspelo priti vsem petim strankam, ki so kandidirale.

Dejansko je bilo v skupščini devet strank, saj jih je bilo znotraj Demos-a pet:

- Slovenska demokratična zveza SDZ,
- Slovenski krščanski demokrati SKD,
- Slovenska kmečka zveza SKZ,
- Socialdemokratska zveza Slovenije SDZS,
- Zeleni Slovenije ZS.

Demos je na volitvah nastopila z enotno listo in tako so volivci volili celo listo in ne vsake stranke združene v Demos posebej (glej Bertonec 2003: 31–32).

6.2.2 NASTANEK NOVIH OBČIN 1994

Ustava Republike Slovenije in Zakon o lokalni samoupravi, ki je bil sprejet leta 1993 sta postavila temelje za preoblikovanje celotnega sistema lokalne samouprave. Pomembno je bilo predvsem teritorialno oblikovanje novih občin, saj so bile dotedanje občine prevelike za uresničevanje nalog, ki naj bi jih izpolnjevala klasična občina v Evropi.

Leta 1994 je bil sprejet Zakon o referendumu za ustanovitev občin, ki je vseboval dva modela ustanavljanja občin:

- a) model 163 občin z minimalnim številom prebivalcev 5000
- b) model 239 občin z minimalnim številom prebivalcev 3000

Državni Zbor se je odločil, da bodo referendumski izvedeni na 340 referendumskih območjih. Referendumski za ustanovitev novih občin so bili izvedeni 29.5.1994 in samo v 111 predlaganih območjih so se volivci izrekli ZA ustanovitev nove občine.

Območje takratne občine Škofja Loka je bilo razdeljeno na 6 referendumskih območij, ki so približno pokrivala območja krajevnih skupnosti (glej tabelo 6.2.2.1).

TABELA 6.2.2.1: Izid referenduma za ustanovitev občin za območje občine Škofja Loka, 29.05.1994

REFERENDUMSKO OBMOČJE	ŠT. REGISTRIRANIH VOLIVCEV	SKUPAJ GLASOVALO (%)	ZA (%)	PROTI (%)
ŠKOFJA LOKA	15440	63,6	40,1	57,2
ŽELEZNIKI	3700	78,6	48,8	48,5
SELCA	967	84	42,4	53,7
GORENJA VAS	2175	69,9	27,4	69,7
TRATA	1621	73,1	17,5	80,6
ŽIRI	4347	71,1	39,8	57

Vir: Uradni list RS (1994): Poročilo o izidu referenduma za ustanovitev občin.

Volivci se niso v nobeni krajevni skupnosti na območju takratne občine Škofja Loka izrekli za ustanovitev nove občine. Bili so večinskega mnenja, da naj se stara občina Škofja Loka ne deli in da se ne ustanovijo nove občine. Volilna udeležba je bila 56,46 odstotna. Ker Državni Zbor na izide posvetovalnega referenduma ni bil vezan, je bil oktobra 1994 sprejet Zakon o ustanovitvi občin in določitvi njihovih območij. S tem zakonom je bilo v Sloveniji takrat

ustanovljenih 147 občin. Občine so postale temeljne samoupravne skupnosti, ki so v okviru ustave in zakonov samostojno urejale in opravljale svoje zadeve in izvrševale naloge, ki so bile nanje prenesene z zakoni. Temeljnih pogojev, ki jih je določala novela Zakona o lokalni samoupravi v 13. členu pa ni izpolnjevala več kot polovica novoustanovljenih občin. Na kar 46 referendumskih območjih, kjer so se volivci opredelili za ustanovitev nove občine, le-ta ni bila ustanovljena. Na območju stare občine Škofja Loka pa so bile ustanovljene kar štiri nove občine, kljub temu, da so se volivci na posvetovalnem referendumu izrekli proti delitvi stare občine. Novo nastale občine na tem območju so tako:

- Škofja Loka,
- Železniki,
- Gorenja vas – Poljane,
- Žiri.

6.3 VOLITVE PO NOVEM SISTEMU LOKALNE SAMOUPRAVE

Po občinskih statutih Škofje Loke in Železnikov so organi občine občinski svet, župan/županja, nadzorni odbor in občinska volilna komisija. Člani organov občine praviloma svojo funkcijo opravljajo nepoklicno, župan pa se lahko odloči, da bo svojo funkcijo opravljal poklicno. Volijo se za štiri leta. Delo občinskih organov je praviloma javno, kar se zagotavlja z rednim obveščanjem.

6.3.1 VOLITVE ZA ŽUPANA

Redne volitve za župana se opravijo skupaj z volitvami občinskega sveta, torej vsake 4 leta. Do sedaj smo v Republiki Sloveniji imeli štiri takšne volitve. Volitve za župana vodi občinska volilna komisija, občina pa se ne razdeli na volilne enote, ampak se župana voli v celotni občini po večinskem volilnem načelu.

V spodnjih tabelah so predstavljeni rezultati županskih volitev v občinah Škofja Loka in Železniki v letih 1994, 1998, 2002 in 2006.

a) volitve 1994

Leta 1994 je prvi krog volitev za župane potekal 4. decembra, 2. krog pa 18. decembra.

TABELA 6.3.1.1: Izid volitev za župana v občini Škofja Loka leta 1994

KANDIDAT	PREDLAGATELJ	1. KROG	2. KROG
Igor Draksler	SLS, SKD	3591 glasov (34,84%)	4721 glasov (51,96%)
Alojzij Bogataj	Kristina Kalan in skupina volivcev	3472 glasov (33,69%)	4364 glasov (48,04%)
Gorazd Krajnik	LDS	1349 glasov (13,09%)	/
Marjeta Mohorič Peternelj	SDS	1107 glasov (10,74%)	/
Jože Logar	ZLSD	788 glasov (7,65%)	/

Vir: Občinska volilna komisija Škofja Loka. Poročilo o izidu županskih volitev 1994.

V Škofji Loki je bilo v volilne imenike vpisanih 15675 volivcev, od tega jih je skupaj glasovalo 11065. Veljavnih glasovnic je bilo 10307, volilna udeležba pa je bila v 1. krogu 70,41 odstotna.

V 1. krogu je kandidiralo pet kandidatov. Ker nihče ni dobil potrebne večine tj. več kot 50 odstotkov, je občinska volilna komisija razpisala drugi krog volitev, ki je potekal 18. decembra.

V drugem krogu sta se pomerila kandidata z največ prejetimi glasovi: Igor Draksler, ki sta ga predlagali stranki SLS in SKD ter Alojzij Bogataj kot neodvisni kandidat.

Od 15674 volilnih upravičencev je za župana glasovalo 9352 volivcev, kar pomeni, da je bila volilna udeležba 59,26 odstotna.

Občinska volilna komisija je na podlagi ugotovljenih izidov ugotovila, da je bil za župana občine Škofja Loka v skladu z 107. členom Zakona o lokalnih volitvah s 4721 glasovi oz. 51,96 odstotki izvoljen Igor Draksler.

TABELA 6.3.1.2: Izid volitev za župana v občini Železniki leta 1994

KANDIDAT	PREDLAGATELJ	1. KROG	2. KROG
Alojzij Čufar	Jože Skrt in skupina volivcev	1800 glasov (48,95%)	1958 glasov (55,53%)
Jože Možgan	SLS	1191 glasov (32,39%)	1568 glasov (44,57%)
Peter Krek	SKD	286 glasov (7,78%)	/
Franc Benedičič	ZLSD	241 glasov (6,55%)	/
Alojzij Jelenc	LDS	159 glasov (4,32%)	/

Vir: Občinska volilna komisija Železniki. Poročilo o izidu županskih volitev 1994.

V občini Železniki sta bila na volitvah leta 1994 tudi potrebna dva kroga. V prvem krogu je od 4705 volilnih upravičencev skupaj glasovalo 3870 volivcev. Volilna udeležba je bila kar 82,25 odstotna.

V prvem krogu je kandidiralo pet kandidatov in ker noben kandidat ni zbral potrebne večine sta se v drugem krogu pomerila kandidata za župana Alojzij Čufar, ki ga je predlagala skupina volivcev in Jože Možgan, ki je bil kandidat Slovenske ljudske stranke. Volitev se je udeležilo 3598 volivcev, volilna udeležba je bila 76,46 odstotna.

Občinska komisija je ugotovila, da je bil za župana občine Železniki s 1958 glasovi oz. 55,53 odstotki izvoljen Alojzij Čufar.

b) volitve 1998

Leta 1998 je prvi krog volitev za župane potekal 22. novembra, 2. krog pa 6. decembra.

TABELA 6.3.1.3: Izid volitev za župana v občini Škofja Loka leta 1998

KANDIDAT	PREDLAGATELJ	1. KROG	2. KROG
Igor Draksler	SKD, SLS	5026 glasov (47,03%)	6258 glasov (62,76%)
Franc Šifrar	Jaroslav Kalan in skupina volivcev	3696 glasov (34,59%)	3714 glasov (37,24%)
Boris Tomašič	SDS	1860 glasov (17,41%)	/
Benedikt Pančur	Republikanci Slovenije	104 glasov (0,97%)	/

Vir: Občinska volilna komisija Škofja Loka. Poročilo o izidu županskih volitev 1998.

V občini Škofja Loka je v prvem krogu od 16559 volilnih upravičencev za župana glasovalo 10997. Volilna udeležba je bila 66,38 odstotna.

V prvem krogu so za župana kandidirali 4 kandidati. Kandidata za župana Igorja Drakslerja, ki je bil izvoljen že na volitvah leta 1994 sta predlagali SKD in SLS. Svojega kandidata pa so imeli tudi SDS, to je bil Boris Tomašič.

Ker v prvem krogu nihče od kandidatov ni zbral potrebne večine, sta se 6. decembra v drugem krogu pomerila Igor Draksler, dotedanji župan in Franc Šifrar, ki ga je predlagala skupina volivcev.

Skupaj je glasovalo 10095 volivcev, kar nakazuje na 60,92 odstotno volilno udeležbo. Takratne volitve je spet povedel Igor Draksler, ki je prejel 6258 glasov in z 62,76 odstotki pričel svoj drugi županski mandat v občini Škofja Loka.

TABELA 6.3.1.4: Izid volitev za župana v občini Železniki leta 1998

KANDIDAT	PREDLAGATELJ	1. KROG	2. KROG
Mihael Prevc	SKD, SLS, SDS	1766 glasov (53,19%)	/
Alojzij Jelenc	LDS	1030 glasov (31,02%)	/
Jurij Tarfila	Tatjana Zupan in skupina volivcev	524 glasov (15,78%)	/

Vir: Občinska volilna komisija Železniki. Poročilo o izidu županskih volitev 1998.

V občini Železniki se je volitev leta 1998 od 4898 volilnih upravičencev udeležilo 3661 volivcev, kar predstavlja 74,74 odstotno volilno udeležbo.

Za županski stolček so se potegovali trije kandidati. Mihael Prevc, ki so ga predlagale tri velike stranke SKD, SLS in SDS, Alojzij Jelenc, ki je kandidiral že na prejšnjih volitvah in ga je predlagala Liberalna demokracija Slovenije ter Jurij Tarfila na pobudo skupine volivcev.

Drugi krog volitev ni bil potreben, saj je županski kandidat Mihael Prevc s 1766 glasovi zbral potrebno večino 53,19 odstotkov in postal župan občine Železniki.

c) volitve 2002

Leta 2002 so lokalne volitve potekale vzporedno z predsedniškimi volitvami. Verjetno je ravno tu vzrok za višjo volilno udeležbo v primerjavi s prejšnjimi leti, saj je bila volilna udeležba v Sloveniji kar 72 odstotna.

Volitve so potekale 10. novembra in v nobeni od izbranih občin drugi krog ni bil potreben, saj sta bila župana izvoljena že v prvem krogu.

TABELA 6.3.1.5: Izid volitev za župana v občini Škofja Loka leta 2002

KANDIDAT	PREDLAGATELJ	1. KROG	2. KROG
Igor Draksler	NSi, SLS, SDS	7888 glasov (61%)	/
Blaž Kavčič	LDS	3169 glasov (24,5%)	/
Mirjam Jan Blažič	ZLSD	1045 glasov (8,1%)	/
Drago Leskovšek	Nina Leskovšek in skupina volivcev	682 glasov (5,3%)	/
Silvo Furlan	Naprej Slovenija	139 glasov (1,1%)	/

Vir: Občinska volilna komisija Škofja Loka. Poročilo o izidu županskih volitev 2002.

V občini Škofja Loka je od 17327 volilnih upravičencev na volitve prišlo 13461 volivcev. Volilna udeležba je bila 77,69 odstotna.

Kandidiralo pet kandidatov. Ponovno se je kot kandidat pojavil Igor Draksler, ki so ga podprle naslednje stranke: NSi, SLS in SDS. Svoje kandidate pa so imele tudi LDS, ZLSD in stranka Naprej Slovenija, kandidata Draga Leskovška pa je predlagala skupina volivcev.

»Stari« župan Igor Draksler je z 61 odstotki volilnih glasov postal »novi« župan občine Škofja Loka.

TABELA 6.3.1.6: Izid volitev za župana v občini Železniki leta 2002

KANDIDAT	PREDLAGATELJ	1. KROG	2. KROG
Mihael Prevc	Miro Kačar in skupina volivcev	3595 glasov (88%)	/
Tatjana Polajnar	ZLSD	490 glasov (12%)	/

Vir: Občinska volilna komisija Železniki. Poročilo o izidu županskih volitev 2002.

V občini Železniki je bila volilna udeležba sledeča. Od 5148 volilnih upravičencev je za župana glasovalo 4158 volivcev, kar predstavlja zelo visoko volilno udeležbo, ki je bila 80,77 odstotna. Kandidirala sta le dva kandidata. Bivši župan Mihael Prevc je pred volitvami izstopil iz SLS in kandidiral kot neodvisni kandidat, Tanjo Polajnar pa je predlagala ZLSD. S prepričljivo večino, kar 88 odstotki je bil ponovno izvoljen Mihael Prevc.

d) volitve 2006

Zadnje lokalne volitve so potekale lansko leto in sicer 22. oktobra 1. krog in 12. novembra 2. krog volitev.

TABELA 6.3.1.7: Izid volitev za župana v občini Škofja Loka leta 2006

KANDIDAT	PREDLAGATELJ	1. KROG	2. KROG
Igor Draksler	SLS	3621 glasov (34,75%)	4755 glasov (50,08%)
Dušan Krajnik	Oskar Škulj in skupina volivcev	2165 glasov (20,78%)	4739 glasov (49,92%)
Mirjam Jan Blažič	SD	1560 glasov (14,97%)	/
mag. Blaž Kujundžič	SDS	1434 glasov (13,78%)	/
Jože Valter Galof	LDS	967 glasov (9,28%)	/
Drago Leskovšek	Nina Leskovšek in skupina volivcev	673 glasov (6,46%)	/

Vir: Občinska volilna komisija Škofja Loka. Poročilo o izidu županskih volitev 2006.

V občini Škofja Loka je v prvem krogu od 18047 volivcev glasovalo 10641 volivcev. Volilna udeležba je bila tokrat le 58,96 odstotna. Kandidiralo je šest kandidatov, med katerimi opazimo kar tri take, ki so se za županski stolček potegovali že na prejšnjih volitvah. To so župan Igor Draksler, ki ga je predlagala SLS, Mirjam Jan Blažič, kot predstavnic SD-ja ter Drago Leskovšek kot neodvisni kandidat. Skupina volivcev pa je predlagala tudi Dušana Krajnika, Jože Galof je nastopil v imenu LDS-a, mag. Blaž Kujundžič pa v imenu SDS-a. Ker v prvem krogu nihče od izbranih kandidatov ni dobil potrebne večine, sta ste v drugem krogu pomerila Igor Draksler in Dušan Krajnik. Razlika je bila minimalna, 16 glasov v prid že četrtič izvoljenega Igorja Drakslerja.

TABELA 6.3.1.8: Izid volitev za župana v občini Železniki leta 2006

KANDIDAT	PREDLAGATELJ	1. KROG	2. KROG
Mihael Prevc	SLS	2714 glasov (82,79%)	/
Jure Kavčič	NSi	286 glasov (8,72%)	/
Aleš Žumer	Stranka Akacije	278 glasov (8,48%)	/

Vir: Občinska volilna komisija Železniki. Poročilo o izidu županskih volitev 2006.

V občini Železniki je glasovalo 3350 od 5374 volivcev. Volilna udeležba je bila 62,34 odstotna. Drugi krog volitev ni bil potreben, saj je bil v prvem krogu ponovno že tretjič izvoljen Mihael Prevc, ki ga je predlagala SLS. Župan je spet postal s prepričljivo večino skoraj 83 odstotkov, kar nakazuje na veliko podporo in zadovoljstvo z županom v občini Železniki. Svojega predstavnika pa je imela tudi NSi. To je bil Jure Kavčič. Aleš Žumer pa je kandidiral s podporo stranke Akacije.

Na tem mestu bi preverila svojo hipotezo, da strankarska pripadnost župana ni najbolj pomemben dejavnik za njegovo izvolitev.

Najpomembnejšo vlogo pri kandidiranju imajo prav gotovo politične stranke. Ta ugotovitev velja seveda predvsem za državne volitve, pa tudi za lokalne skupnosti. Izbira volivcev se tudi tu omejuje predvsem na izbiro med političnimi strankami. Vsekakor pa je vloga političnih strank manjša, osebnost kandidata pa pomembnejša v manjših lokalnih skupnostih. Prav tako je odvisna od načina razdelitve mandatov, kajti vloga posameznika je običajno pomembnejša v večinskem kot v proporcionalnem sistemu. Toda zaradi posebnosti odnosov v lokalnih skupnostih na splošno velja, da imajo neodvisni kandidati mnogo boljše možnosti na lokalnih kot na državnih volitvah. Zlasti velja to za osebnosti, ki so si s svojim delovanjem v lokalni samoupravi pridobile ugled med prebivalci lokalne skupnosti (glej Grad 1999: 303–304).

Naj najprej omenim tudi izsledke raziskave »Stališča o lokalni demokraciji« (Center za politološke raziskave, Fakulteta za družbene vede, 2003), ki prav tako navaja, da pripadnost politični stranki tudi sicer ni najpomembnejša lastnost, ki jo volivci pripisujejo kandidatom za župane. Glede na rezultate raziskave so najpomembnejše politične izkušnje, ki jim sledi neodvisnost kandidata. Šele na tretjem mestu je za anketirance pomembna strankarska pripadnost in kasneje tudi osebno poznavanje kandidata. Najbolj nepomembna lastnost za anketirance pa je spol kandidata. Kar pa se tiče strankarske pripadnosti pa je le-ta pri kandidiranju na lokalnih volitvah v vaškem okolju videna kot precej bolj nepomembna

lastnost v primerjavi z mestnim ali primestnim okoljem (glej Brezovšek in Haček 2004: 56–58).

Glede na to, da v obeh občinah zmagujeta ista kandidata, bi potrdila hipotezo, da strankarska pripadnost župana ni najbolj pomemben dejavnik za njegovo izvolitev.

V občini Škofja Loka je župan Igor Draksler zaupanje volivcev pridobil do sedaj še v vseh mandatih. Glede na to, da ga vedno predlaga stranka SLS, katere član je tudi sam in da mu podporo izkazujejo tudi predvsem desne stranke SKD/NSi, SDS, bi težko rekla, da je pomembna pri izvolitvi le njegova strankarska pripadnost. Namreč če pogledamo volitve v občinski svet občine Škofja Loka, SLS sploh ni najmočnejša stranka. Največ mandatov do sedaj je že na dveh volitvah 1998 in 2002 dobila LDS, leta 1994 je bila to SKD in na zadnjih volitvah 2006, SDS.

Po besedah župana Igorja Drakslerja, je za njegove zmage v vseh mandatih bolj kot strankarska pripadnost pomembno to, da stoji za svojimi besedami in da obljube tudi uresniči. Poleg tega se je vedno prizadeval za povezovanje, projektno sodelovanje ter uveljavitev javnega interesa. Bolj kot strankarska pripadnost je torej po besedah župana Igorja Drakslerja pomembna neka splošno nazorska orientacija. Župan mora biti po njegovem mnenju načelen, verodostojen oz. vreden zaupanja. Glede na to sklepam, da je pri uspehu Igorja Drakslerja potrebno razloge za zmago iskati tudi v njegovem uspehu, političnih izkušnjah in ne samo v pripadnosti oz. podpori določene stranke.

V občini Železniki prav tako opazimo zelo visoko podporo županu Mihaelu Prevcu, ki je prvič kandidiral za župana na lokalnih volitvah 1998. Od takrat naprej ostaja župan občine Železniki z zelo visokim zaupanjem volivcev. Na vsakih volitvah, na katerih je do sedaj kandidiral, je že v 1. krogu zbral potrebno večino in na zadnjih dveh leta 2002 in 2006 celo več kot 80%. Koliko je strankarska pripadnost pomembna pri njem, bi težko rekli, saj je do sedaj vedno kandidiral kot član SLS, podporo pa so mu prav tako izrekle tudi druge desne stranke. Izjema je bilo leto 2002, ko je župan pred volitvami izstopil iz SLS in kandidiral kot neodvisni kandidat. Vendar to očitno volivcev ni motilo, saj so mu na istih volitvah izkazali kar 83% podporo. Na volitvah v občinski svet je tistega leta zmagala prav SLS, kot tudi na zadnjih volitvah lansko leto, ko je župan ponovno kandidiral kot član SLS-a. Leta 2004 pa je na parlamentarnih volitvah kandidiral za poslanca na listi SLS in je bi seveda izvoljen. Verjetno je to še povečalo njegov uspeh na zadnjih lokalnih volitvah saj je z skoraj 90%

glasov dobil že 3. mandat v občini Železniki. Očitno so pri njem pomembni tako pripadnost politični stranki, saj je SLS v sami občini zelo močna stranka, kot tudi politične izkušnje in seveda njegov uspeh oz. dosedanje delo v občini. Ker pa je občina Železniki manjša občina, pa verjetno k uspehu župana veliko pripomore to, da ga ljudje dobro poznajo. Se pravi, osebno poznavanje kandidata.

Tudi župan sam se strinja, da k njegovim izvolitvam strankarska pripadnost ni bila najpomembnejša. Svoje izvolitve sam pripisuje dobremu delu v preteklosti, sposobnost komuniciranja z ljudmi in sposobnost timskega dela. Prav tako pa je mnenja, da lahko kot poslanec tudi več naredi za občino, česar pa naj bi se zavedali tudi njegovi volivci.

6.3.2 VOLITVE V OBČINSKE SVETE

Po Statutih občine Škofja Loka in Železniki je občinski svet najvišji organ odločanja v občini. Temeljne naloge občinskega sveta so določene v Zakonu o lokalni samoupravi (29. člen), podrobneje pa jih določata statuta občine Železniki v 19. členu in občine Škofja Loka v 18. in 19. členu. Občinski svet ima tako naslednje pristojnosti: sprejema statut občine, odloke in druge občinske akte ter poslovnik občinskega sveta, prostorske in druge plane razvoja občine, proračun in zaključni račun, imenuje in razrešuje člane nadzornega odbora ter člane komisij in odborov občinskega sveta, daje soglasje k prenosu nalog iz državne pristojnosti na občino, nadzoruje delo župana in občinske uprave glede izvajanja odločitev občinskega sveta, odloča o pridobitvi in odtujiti občinskega premoženja, razpisuje referendum, določa oblike izvajanja lokalnih javnih služb, ustanavlja javne zavode, javna podjetja,... in odloča o drugih zadevah iz pristojnosti občine.

Po Statutu občine Škofja Loka ima občinski svet 28 članov/članic (20.člen), po Statutu občine Železniki pa ima občinski svet 17 članov (20.člen). Občinski svetniki/svetnice se volijo za obdobje 4 let na podlagi splošne in enake volilne pravice z neposrednim in tajnim glasovanjem. Volilno pravico imajo državljani/državljanke, ki imajo v občini stalno prebivališče. Po Zakonu o lokalnih volitvah se člani občinskega sveta volijo po proporcionalnem načelu, če šteje občinski svet 12 ali več članov (9. člen), zato se tudi v izbranih dveh občinah člani občinskega sveta volijo po proporcionalnem načelu.

Za volitve občinskega sveta se občina razdeli na volilne enote, ki jih določi odlok občinskega sveta. Občinski svet se v skladu z veljavnim poslovnikom konstituira na svoji prvi seji. Občina Škofja Loka se po Odloku o spremembi Odloka o določitvi volilnih enot za volitve članov Občinskega sveta občine Škofja Loka deli na štiri volilne enote, ki obsegajo naslednja območja krajevnih skupnosti:

I. volilna enota: Godešič, Reteče - Gorenja vas, Trata

II. volilna enota: Log, Zminec, Škofja Loka – Mesto

III. volilna enota: Sv. Lenart – Luša, Stara Loka, Podlubnik, Bukovica – Bukovščica

IV. volilna enota: Sv. Duh, Kamnitnik

Pred to razdelitvijo se je Škofja Loka po Odloku o določitvi volilnih enot za volitve članov občinskega sveta občine Škofja Loka najprej delila na 3 volilne enote.

Občina Železniki pa se po Odloku o določitvi volilnih enot za volitve članov Občinskega sveta občine Železniki deli na tri volilne enote, ki obsegajo območja naslednjih krajevnih skupnosti:

I. volilna enota: mesto Železniki razen Češnjice

II. volilna enota: vse vasi Krajevne skupnosti Selca, vas Studeno, Češnjica, Dolenja vas

III. volilna enota: vse vasi Krajevne skupnosti Davča, Dražgoše – Rudno, Sorica, ter vasi iz Krajevne skupnosti Železniki: Zali Log, Martinj Vrh, Podlonk, Prtovč, Potok, Ojstri Vrh, del Davče, Smoleva, Osojnik, Ravne, Torka, Zala

Ta Odlok je razveljavil Odlok o določitvi volilnih enot za volitve članov Občinskega sveta Železniki z 15.10.1994 in Odlok o spremembi tega Odloka z dne 24.10.1994.

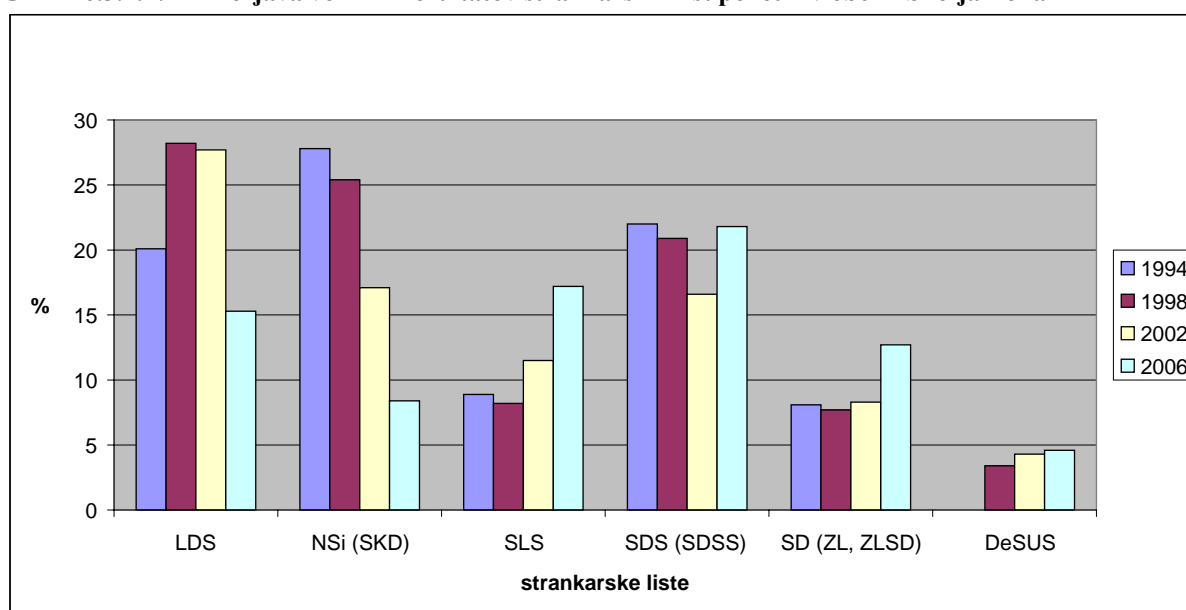
Po Zakonu o lokalnih volitvah se pri proporcionalnih volitvah glasuje o listah kandidatov v volilni enoti (13. člen). 15. člen tega zakona pa določa, da v primeru če se glasuje o listah kandidatov po volilnih enotah, se število mandatov, ki jih dobi posamezna lista v volilni enoti, ugotovi s količnikom, ki se izračuna tako, da se skupno število glasov, oddanih za vse liste kandidatov v volilni enoti, deli s številom članov občinskega sveta, ki se volijo v volilni enoti. S tem količnikom se deli število glasov za listo. Listi pripada toliko mandatov, kolikokrat je količnik vsebovan v številu glasov za listo. 16. člen pa določa, da se mandati, ki niso bili razdeljeni v volilnih enotah po prejšnjem členu, razdelijo na ravni občine na podlagi seštevka glasov, oddanih za istoimenske liste, ki so bile vložene v dveh ali več volilnih enotah.

Do sedaj smo po novem sistemu lokalne samouprave lokalne volitve imeli štirikrat. Prvič smo člani lokalnih skupnosti svoje predstavnike volili 4. decembra 1994. Njihov mandat je trajal 4 leta in zato so se naslednje volitve odvijale leta 1998, 2002 in zadnje volitve lani 2006. Na vseh dosedanjih volitvah so prevladovale strankarske kandidatne liste. To so liste parlamentarnih političnih strank, ki imajo v občini dobro organizirane lokalne odbore.

V spodnjih grafih so predstavljeni volilni rezultati šestih strank, ki so svoje kandidatne liste predstavile ob vsakih volitvah.

GRAF 6.3.2.1: Primerjava volilnih rezultatov strankarskih list po letih v občini Škofja Loka

Vir: Občinska volilna komisija Škofja Loka. Poročila o izidih volitev občinskega sveta 1994, 1998, 2002, 2006.

Leta 1994 v občini Škofja Loka stranka DeSUS ni kandidirala. So pa poleg omenjenih petih strank svoje kandidate imeli še v SNS in v stranki Zeleni Slovenije. Za svetnike v občinskem svetu pa so se potegovali še Demokrati Slovenije – Demokratska stranka Slovenije, Slovenska obrtno podjetniška stranka – Stranka centra. Skupina volivcev za ohranjanje naravne in kulturne dediščine, Andrej Žumer in skupina volivcev ter Lista članov sveta KS Bukovica – Bukovščica pa so bile nestranske liste.

V občini Škofja Loka se je volilo 28 občinskih svetnikov. Največ mandatov, kar 9, so na teh lokalnih volitvah v občini Škofja Loka prejeli SKD. SDSS jih je prejela 7, LDS pa 6. Po dva mandata sta dobili še ZL in SLS, en mandat pa SNS in Demokrati Slovenije.

Na volitvah 1998 je že kandidirala tudi stranka DeSUS poleg ostalih omenjenih strank. Svoje kandidate sta imeli tudi SNS in Demokratska stranka Slovenije in Republikanci Slovenije, pri nestranskih listah pa Lista 2000 ter Lista krajanov Bukovica – Bukovščica.

Zmagovalka tokratnih volitev v občini Škofja Loka je bila LDS z 9 mandati. Veliko podporo volivcev je na volitvah dobila tudi SKD, ki je v tem mandatu dobila 8 svetnikov. SDS je imela 6 mandatov, sledijo pa ji ZLSD in SLS z 2 in DeSUS, ki je v Škofji Loki kandidirala prvič, z 1 mandatom.

Leta 2002 je SKD na volitvah že nastopila z novim imenom Nova Slovenija – Krščanska ljudska stranka. Poleg omenjenih strank so na teh volitvah kandidirale še Stranka ekoloških gibanj Slovenije – SEG, Glas žensk Slovenije – GŽS, Naprej Slovenija, Stranka mladih Slovenije in kot nestranskih lista še Loka 2006.

Ponovno je največ mandatov, enako kot volitve poprej, torej 9, dobila LDS. Po 5 mandatov v občinskem svetu sta dobili SDS in NSi. SLS je tokrat dobila 3, SMS in ZLSD pa 2 mandata. DeSUS in Glas žensk Slovenije so dobili vsak po 1 mandat.

Na zadnjih volitvah 2006 je stranka ZLSD že nastopila pod novim imenom SD Socialni demokrati. Spet je kandidate ponudila stranka Glas žensk Slovenije in na novo so kandidirale nestranskih liste: LBL – Lista za boljšo Loko, Za bolj prijazno Loko ter NIT – Lista za napredek in tradicijo.

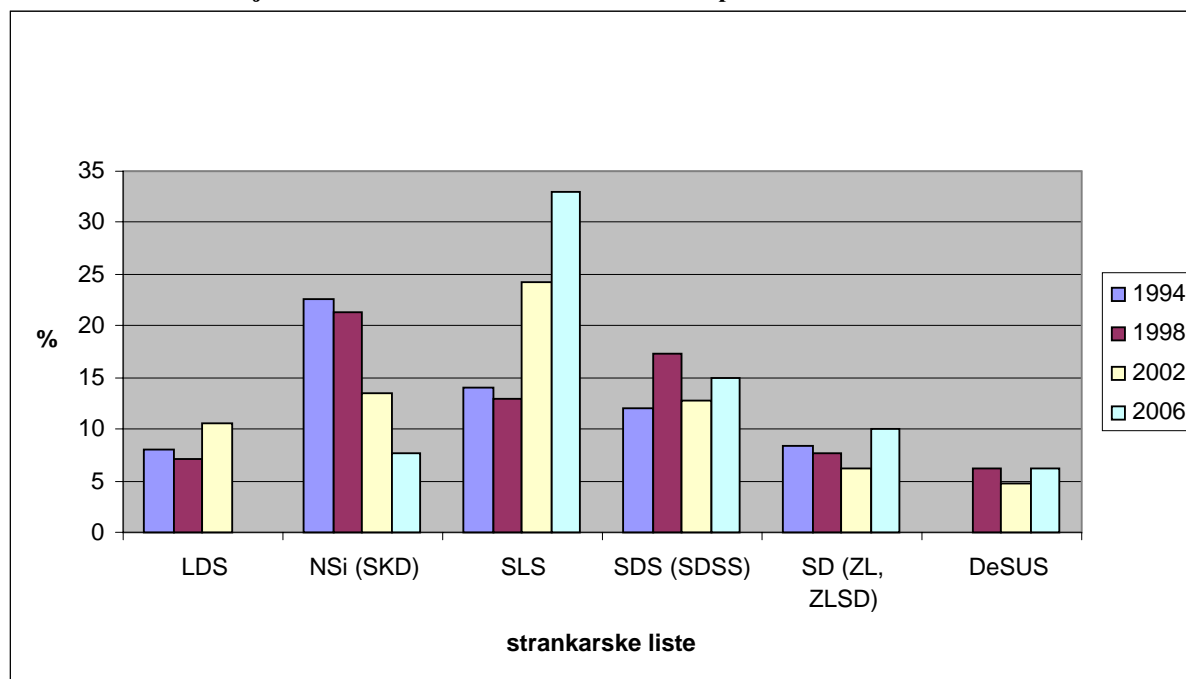
Največ mandatov je tokrat dobila glavna parlamentarna stranka SDS, kar 7. Tu se zrcalijo rezultati parlamentarnih volitev 2004, saj je v prejšnjih letih zmagovalna stranka LDS skoraj vedno dobila v občini Škofja Loka največ mandatov, v letu 2006 pa je prejela samo 3. Več svetnikov so v občinski svet dobili tudi SLS, kar 5. SD in NIT – Lista za napredek in tradicijo sta dobili 4 mandate, NSi zanimivo samo 2, DeSUS pa 1 mandat. Po en mandat pa sta dobili tudi LBL – Lista za boljšo Loko in Glas žensk Slovenije.

Če primerjamo personalno sestavo občinskega sveta med letoma 1994 in 1998, lahko vidimo, da je bilo kar 15 občinskih svetnikov, ki so bili izvoljeni leta 1994 bilo izvoljenih tudi leta 1998. Od teh 15 občinskih svetnikov jih je bilo kar šest potem izvoljenih tudi v letu 2002. Trije svetniki izvoljeni leta 1998 so dobili ponovni mandat tudi leta 2002, eden pa je bil izvoljen leta 1994 in kasneje še leta 2002. Kar štirje občinski svetniki so že četrtič dobili dovolj zaupanja volivcev in bili izvoljeni v občinski svet. Trije od teh so iz LDS: to so mag. Blaž Kavčič, ki je bil tudi županski kandidat na volitvah 2002, Jože Valter Galof iz LDS, ki

je bil tudi županski kandidat na volitvah 2006 ter Andrej Novak iz LDS. Četrtrič pa je bila izvoljena tudi Mirjam Jan Blažič iz SD (prej ZLSD), ki se je tudi potegovala za županski stolček leta 2002 in 2006. Trije občinski svetniki bodo v občinskem svetu odsedeli že 3 mandate, pet pa je takih, za katere je to drugi mandat.

Najbolj konstantno podporo opazimo pri SDS, ki se giblje okrog 20 odstotkov, razen v letu 2002, ko so imeli najnižjo podporo ca. 16 odstotkov. Tudi število občinskih svetnikov se pri SDS bistveno ne spremeni. Na zadnjih volitvah je v občinski svet prišlo sedem svetnikov iz SDS-a. Prav tako pa volivci na vsakih volitvah približno enako glasov namenijo stranki ZLSD oz. danes SD. Njihova podpora se giblje okrog 8 odstotkov, razen na zadnjih volitvah, ko se je povzpela na 12 odstotkov. Na prejšnjih volitvah so imeli vedno po 2 svetnika v občinskem svetu, na zadnjih lansko leto pa so v občinski svet prišli 4 iz njihove kandidatne liste. Podpora pa je konstantna tudi pri stranki DeSUS, okrog 4 odstotke. DeSUS je imel do sedaj v vsakem mandatu po 1 občinskega svetnika, razen leta 1994, ko v občini Škofja Loka stranka DeSUS ni kandidirala. Nihanja pa opazimo pri LDS-u, ki je imel najmočnejšo podporo v letih 1998 in 2002, na zadnjih volitvah pa je po vsej verjetnosti podpora upadla, ker LDS ni več najmočnejša parlamentarna stranka v Sloveniji. Pri SKD oz. danes NSi pa se podpora vsake volitve zmanjšuje. Iz 30 odstotkov v letu 1994 je na zadnjih volitvah 2006 padla na borih 8 odstotkov. Za razliko od te desne stranke, pa SLS-u podpora narašča, saj je iz začetnih 9 odstotkov v letu 2006 prišla že na 17 odstotkov. Danes imajo v občinskem svetu pet občinskih svetnikov.

GRAF 6.3.2.2: Primerjava volilnih rezultatov strankarskih list po letih v občini Železniki

Vir: Občinska volilna komisija Železniki. Poročila o izidih volitev občinskega sveta 1994, 1998, 2002, 2006.

Tudi v občini Železniki na volitvah leta 1994 stranka DeSUS ni kandidirala. So pa poleg omenjenih strank svoje kandidate na volitvah imeli še v SNS. Sodelovale so tudi nestrankarske liste: Šport in rekreacija, Lista krajanov krajevne skupnosti Selca ter Nestrankarska lista.

Po statutu občine Železniki se na volitvah v občinski svet voli 17 svetnikov. Največ mandatov so dobili pri SKD in pri Nestrankarski listi, kar 5. Trije svetniki so bili izvoljeni iz SLS, dva pri SDSS in po eden iz LDS in ZL.

Na volitvah 1998 je kandidirala tudi stranka DeSUS. Poleg omenjenih strank pa so svoje kandidate v občini predstavili tudi SNS in nestrankarske liste: Neodvisna lista za rekreacijo in zdravo življenje, Nestrankarska lista občanov občine Železniki ter Andrej Žumer in skupina volivcev.

Enako število svetnikov sta dobili SKD in SDS, to je štiri. Tri svetnike je v občinski svet poslala Nestrankarska lista občanov občine Železniki, dva pa SLS. ZLSD, LDS, DeSUS in Neodvisna lista za šport in rekreacijo so imeli vsak po enega predstavnika v občinskem svetu.

Leta 2002 so na volitvah sodelovale še naslednje nestrankarske liste: Nestrankarska lista občanov občine Železniki, Lista skupine volivcev, Svet pod Ratitovcem, mladinska lista Rdeča roža ter lista Rad imam svoj kraj.

Zmagovalka volitev je bila SLS z petimi mandati. 3 mandate so dobili v Nestrankarski listi svet pod Ratitovcem, 2 pa v LDS, SDS in NSi. Po en občinski svetnik je prišel iz stranke DeSUS, ZLSD ter liste Rad imam svoj kraj.

Na lokalnih volitvah 2006 na listi kandidatov za občinske svetnike ni bilo stranke LDS. So se pa poleg zgoraj omenjenih strank volitev udeležile še Akacije, Svet pod Ratitovcem ter Zveza neodvisnih Slovenije.

Velika zmagovalka teh volitev je bila SLS, kateri v občini Železniki podpora na vsakih volitvah narašča. Prejeli so kar 6 mandatov. SDS je kot največja parlamentarna stranka dobila štiri občinske svetnike. Nestrankarski listi Svet pod Ratitovcem in Zveza neodvisnih Slovenije sta v občinski svet poslali po dva svetnika, po en predstavnik pa v občinskem svetu zastopa NSi, DeSUS ter SD (prej ZLSD).

Kar se tiče personalne sestave občinskega sveta v občini Železniki, so iz leta 1994 svoj mandat ponovno dobili na volitvah leta 1998 trije občinski svetniki. Eden od njih je bil

ponovno izvoljen tudi na volitvah leta 2002. Na teh volitvah pa so bili poleg Janeza Ferlana iz SLS, za katerega je bil to že 3. mandat v občinskem svetu, ponoven stolček dobili še trije svetniki, ki so bili izvoljeni leta 1998. Zadnje lokalne volitve 2006 so v občinski svet občine Železniki prinesle bolj malo sprememb, saj je bilo kar sedem občinskih svetnikov ponovno izvoljenih, med njimi tudi Janez Ferlan, ki je bil tokrat izvoljen že četrtič. Tretjič pa je bil izvoljen tudi Peter Prezelj iz SDS-a, Janez Habjan iz Zveze neodvisnih Slovenije pa je tokrat ponovil svoj mandat iz leta 1998.

V občini Železniki opazimo zelo zanimivo razliko med dvema desnima strankama SLS in SKD oz. kasneje NSi. SKD je bila prepričljiva zmagovalka v Železnikih leta 1994 z dobrimi 22 odstotki in tudi leta 1998 z 21 odstotki glasov, vendar pa na prihodnjih volitvah njihova podpora prične močno upadati. Leta 2002 dobijo le 13 odstotkov in na lanskih volitvah le borih 7 odstotkov glasov. Očitno so se njihovi volivci preselili k SLS, katere podpora je v letu 2002 in sploh lani močno narasla. Kar 33 odstotkov vseh glasov je pripadlo njim. V občinskem svetu pa so dobili tudi največje število svetnikov do sedaj, kar 6. To je največ svetnikov, kar jih je kdaj imela kakšna stranka oz. lista v občinskem svetu Železniki. Mogoče pa njihovo naraščanje podpore gre pripisati tudi temu, da župan Mihael Prevc, ki sedaj vodi občino že tretji mandat, prihaja iz SLS in je v parlamentu tudi njihov poslanec. Nekje na sredini se giblje SDS, katerim podpora volivcev variira med 12 in 17 odstotki. V občinskem svetu so do sedaj imeli od dva do štiri svetnike. V zadnjem mandatu so dobili 3 stolčke. V občini Železniki pa je nižja podpora pri levih strankah. LDS-u podpora niha med 7 in 10 odstotki, vendar na zadnjih volitvah 2006 sploh niso imeli svojih kandidatov. Enaka je podpora pri sedaj SD, prej pa ZLSD. Najvišjo podporo so prejeli ravno na zadnjih lokalnih volitvah. Ta je bila 10 odstotna in prvič v 12 letih imajo v občinskem svetu dva svetnika. Stranka DeSUS pa z izjemo leta 1994, ko v občini Železniki ni kandidirala konstantno drži svojo podporo volivcev med 5 in 6 odstotki. Vedno imajo v občinskem svetu enega človeka.

6.3.3 PRIMERJAVA LOKALNIH VOLITEV S PARLAMENTARNIMI

Lokalne volitve so v sodobni zgodovini celo starejše od državnih, saj so se organi lokalnih skupnosti oblikovali z volitvami že takrat, ko so se državni organi oblikovali povsem po drugačnih merilih (dedno, po položaju, itd). Tudi po obliki so lokalne volitve podobne državnim, saj terjajo v bistvu enako organizacijo, proceduro in pravna jamstva za

uresničevanje volilne pravice kot državne volitve. Čeprav je volilni sistem na lokalni ravni običajno nekoliko poenostavljen v primerjavi z volitvami na državni ravni, tudi zanj veljajo temeljna načela sodobnih volilnih sistemov. V volilnem sistemu na lokalni ravni morajo biti upoštevana vsa tista načela, ki so se uveljavila v sodobnih demokratičnih volilnih sistemih, kot so zlasti načela splošne in enake volilne pravice, neposrednega glasovanja, svobodne volilne pravice in tajnega glasovanja.

Vendar pa je treba pri tem upoštevati, da se volitve v lokalni skupnosti po več stvareh razlikujejo od volitev na državni ravni. Predvsem se državne volitve odvijajo v bistveno večji skupnosti kot lokalne, kar pomembno vpliva ne samo na organizacijska in tehnična vprašanja izvedbe volitev, temveč tudi na njihovo naravo in pomen. Upoštevati je treba tudi, da gre za skupnost, za katero so pomembna vprašanja lokalnega pomena, ki so v manjši meri odvisna od splošnih političnih stališč in pogledov. Zaradi tega ni primerno preveč mehanično prenašati volilnega sistema, kakršen je uveljavljen na državni ravni na lokalno raven, temveč je treba čimbolj upoštevati posebnosti odnosov v lokalni skupnosti. Zaradi svojega pomena so tudi lokalne volitve navadno zelo skrbno in podrobno pravno urejene in se tudi po tej plati približujejo državnim volitvam. Tako kot državne so tudi lokalne volitve praviloma urejene s posebnim zakonom, ki dokaj podrobno ureja izvrševanje volilne pravice, organizacijo volitev, volilni postopek in pravno varstvo volilne pravice. Ponekod je podrobnejša ureditev nekaterih vprašanj prepuščena tudi izvršilnim predpisom, ki jih navadno izdaja notranji minister.

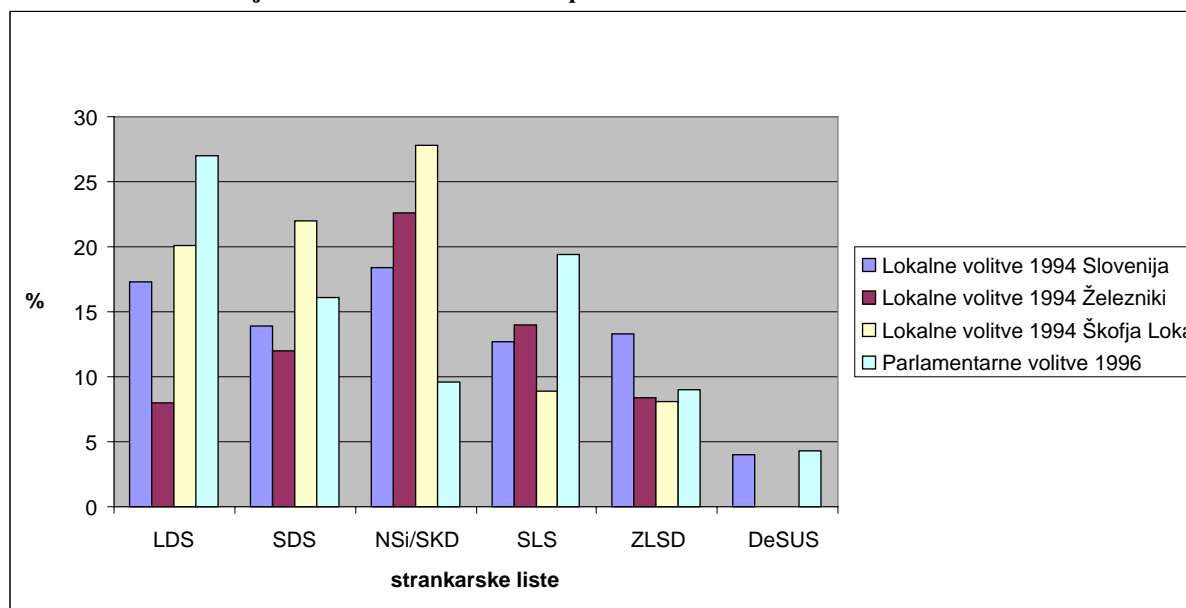
V primerjavi z državnimi volitvami imajo lokalne volitve toliko posebnosti, ki izhajajo iz narave lokalne samouprave, da ni možno neposredno uporabiti državnega volilnega sistema tudi za lokalno raven. To zadeva tako rekoč za vsa vprašanja volilnega sistema – od volilne pravice, organizacije volitev, volilnega postopka kot tudi varstva volilne pravice. Poleg tega gre pri državnih volitvah za eno skupnost, pri lokalnih pa za več, med seboj dokaj različnih skupnosti. Zato mora biti volilni sistem pri državnih volitvah za vse državljane in za vse dele države popolnoma enoten, medtem ko bi za lokalne volitve prej veljalo, da je smotrno, da so volitve v različnih skupnostih različne (glej Grad 1999: 298–299).

Kot pri državnih, imajo tudi pri lokalnih volitvah najpomembnejšo vlogo v kandidiranju politične stranke, čeprav se kaže na velik porast neodvisnih kandidatov. Volivec ponavadi glasuje za tiste politične stranke in kandidate, ki se zavzemajo za takšen način reševanja problemov, ki je skladen z njegovimi idejami in pogledi. Politične stranke tudi na lokalni ravni opravljajo pomembno posredniško funkcijo med volivci in predstavniškim telesom, ker izražajo različne interese, ki jih prevajajo iz vsakdanjega življenja občanov v pravne predpise

občine. Politične stranke tudi na lokalni ravni opravljajo podobne funkcije kot na državni ravni, vendar drugačna narava organov lokalnih oblasti od državnih, postavlja politične stranke in njihovo delovanje v drugačno vlogo. Vloga političnih strank kot posrednika med volilnim telesom in izvoljenimi predstavniki je manjša na lokalni ravni. Na državni ravni je namreč vloga političnih strank zelo pomembna, medtem ko na lokalni ravni zaradi narave družbenih odnosov ne more in ne sme biti tako pomembna.

Lokalne volitve so v primerjavi s parlamentarnimi v večini držav precej podcenjene in zapostavljene. Tudi mediji jih pogosto obravnavajo zgolj kot sredstvo za ugotavljanje volilnega razporeditve. Lokalne volitve imajo enako vlogo in pomen kot parlamentarne volitve, le da se izvajajo na bistveno manjšem ozemlju, v bistveno manjših skupnostih in imajo drugačen vsebinski predznak; pomenijo najpomembnejši vpliv prebivalcev lokalne skupnosti na delovanje lokalne samouprave, zato predstavljajo temeljno prvino lokalne demokracije.

GRAF 6.3.3.1: Primerjava lokalnih volitev 1994 s parlamentarnimi 1996

Vir: Podatki občinskih volilnih komisij in Internet 6

Zmagovalka lokalnih volitev 1994 v občinski svet je bila v obeh občinah SKD. Hkrati pa je bila SKD najmočnejša stranka tudi pri volitvah v občinske svete na ravni celotne Slovenije. »SKD je bila leta 1994 poleg SDSS edina politična stranka v Sloveniji, ki je imela "terenske izpostave" – občinske odbore organizirane v vsaki slovenski občini« (Haček 1999: 221). Očitno je bil tudi to razlog za veliko zmago SKD-ja, saj se je SKD kot stranka vedno zavzemala za manjše občine. Tako v občini Železniki, kot tudi v Škofji Loki so prejeli

največje število glasov. Vendar pa ta volilni uspeh na lokalnih volitvah ni napovedal enakega uspeha na parlamentarnih volitvah 2 leti kasneje. SKD je na parlamentarnih volitvah dobila le dobrih 9 odstotkov glasov.

Velika zmagovalka parlamentarnih volitev leta 1996 je bila LDS s kar 27 odstotno podporo volivcev. Če pogledamo lokalne volitve 2 leti prej, bi tak rezultat lahko skoraj napovedali, saj je bila LDS uspešna tako na ravni Slovenije, kot tudi npr. v občini Škofja Loka. Na ravni Slovenije je na lokalnih volitvah 1994 prejela kar 17,3 odstotno volilno podporo, v Škofji Loki pa kar 20,1 %. Vendar pa v občini Železniki takega rezultata ni bilo. LDS je namreč dobila le 8 odstotkov glasov volivcev.

Zelo dobro se je na parlamentarnih volitvah odrezala tudi SLS s 19,4 odstotki. Šlo je za presenečenje teh volitev. Vendar v primerjavi z lokalnimi volitvami rezultat ni bil podoben. V Škofji Loki ter v celotni Sloveniji je bila slika drugačna. V Škofji Loki je SLS na lokalnih volitvah dosegla le slabih 9 odstotkov in v Sloveniji 13, kar pa ne velja za občini Železniki, kjer so dosegli zelo visok rezultat, 14 odstotkov, če gledamo s tega zornega kota, da so bile po številu glasov na 2. mestu.

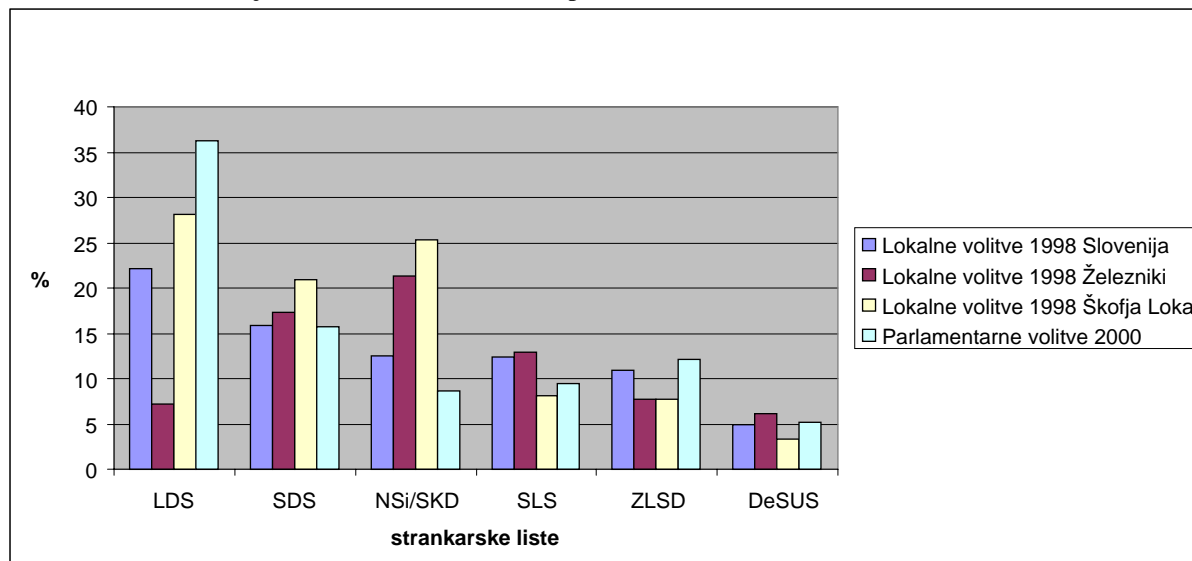
SDSS je bila na lokalnih volitvah 1994 dokaj dobro uvrščena. Zelo visok rezultat so dosegli v občini Škofja Loka, 22 odstotkov in bili na drugem mestu za SKD, v občini Železniki pa na 3. mestu s 12 odstotki glasov. Na ravni celotne Slovenije so prejeli slabih 14 odstotkov, kar jih prav tako uvršča na 3. mesto in tu bi lahko potegnili vzporednico z parlamentarnimi volitvami, ko je SDS prav tako dosegla tretje mesto s 16,1 odstotki.

Uspeh ZL na parlamentarnih volitvah bi na nek način tudi lahko napovedali z lokalnimi volitvami. Saj niti v izbranih občinah (Škofja Loka, Železniki) in niti na ravni Slovenije niso dosegli visokega rezultata.

Stranka DeSUS je tako na lokalnih volitvah v Sloveniji, kot tudi dve leti kasneje na parlamentarnih prejela podoben odstotek volilne podpore. Vendar na lokalnih volitvah v občinah Škofja Loka in Železniki le-ta ni kandidirala in zato v grafu tudi ni navedenih vrednosti.

GRAF 6.3.3.2: Primerjava lokalnih volitev 1998 s parlamentarnimi 2000

Vir: Podatki občinskih volilnih komisij in Internet 6

Velika zmagovalka tokratnih lokalnih volitev je bila na ravni cele Slovenije LDS, kar na nek način napoveduje tudi njeno zmago na parlamentarnih volitvah leta 2000. Takrat jo je podprlo kar 36,3 odstotkov volivcev. »Rezultat je bil predvsem posledica strankine težnje po vzpostavitvi širšega družbenega konsenza in izogibanju političnim spopadam, ki bi brezkompromisno uveljavljali strankin program. Poleg tega stranka tudi ni soglašala z ideološkimi delitvami političnega prostora, temveč je pokazala pripravljenost na povezovanje ne le s sorodnim, ampak tudi z strankami drugačnih programskih izhodišč« (Zajc 2002: 83). Vendar pa na lokalnih volitvah stranka v občini Železniki, kljub dobremu uspehu v Sloveniji in tudi v občini Škofja Loka, nekako ne najde prave volilne publike.

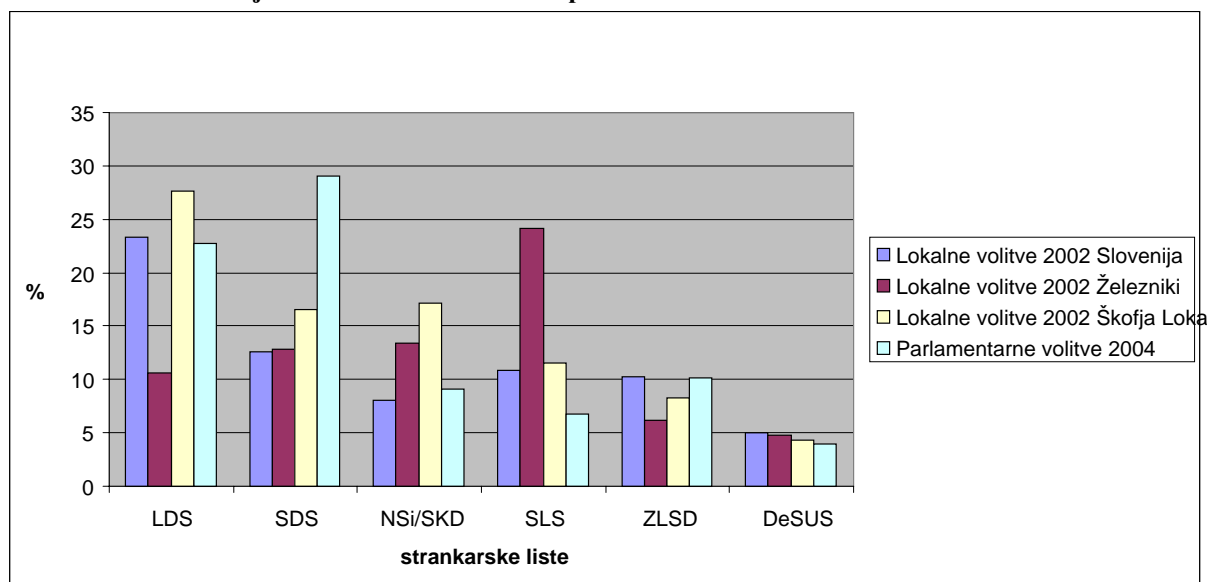
Zelo velik padec volilne podpore na parlamentarnih volitvah je doživela združena SLS – SKD, ki jo je podprlo le 9,5 odstotkov volivcev, kar je okoli 2/3 manj kot na prejšnjih volitvah. Tako velik padec volilne podpore stranki je rezultat izstopa SLS iz vladne koalicije zaradi združitve z SKD. Takojšen vstop stranke v novo vladno koalicijo in kasnejša razdružitve stranke, ko je nastala programsko sorodna NSi, ki jo je na volitvah podprlo 8,7 odstotkov ter predvolilne kampanje, v kateri je stranka pokazala na identitetni manjko so povzročili, da je stranka postala šele četrta najmočnejša stranka v Sloveniji (glej Zajc 2002: 80–81). Dve leti prej na lokalnih volitvah 1998 sta tako SLS in NSi dobili okrog 12,5 odstotkov glasov, medtem ko je NSi v občini Škofja Loka zabeležila veliko boljši rezultat, 25,4 odstotkov, kot SLS, 8,2 odstotkov. V občini Železniki je bila prav NSi zmagovalka volitev z 21,4 odstotki, medtem ko jih je SLS tistega leta tudi v Železnikih dobila le 13 odstotkov.

Ponovno pa ni velikih odstopanj pri rezultatih SDS-a. Izid lokalnih volitev tako v Sloveniji, kot tudi v obeh izbranih občinah, bi nekako lahko napovedal izid na prihajajočih parlamentarnih volitvah leta 2000.

Na parlamentarnih volitvah pa je bila po 4 letih uspešnejša tudi ZLSD s 12,1 odstotki. »Stranka je programsko prenovila svoje cilje, pomladila svoje članstvo in ga tudi bolj povezala, kljub temu pa ni dovolj utrdila svoje identitete in ni dovolj prepoznavna kot leva stranka« (Zajc 2002: 82). Lahko bi rekli, da so lokalne volitve dve leti prej napovedale podoben rezultat na parlamentarnih, sicer z malenkost slabšim rezultatom v obeh izbranih občinah. Rezultati pa so bili primerljivi s celotno Slovenijo.

Kar pa se tiče stranke DeSUS bi lahko rekli, da se nekako vedno na vseh volitvah, tako lokalnih, kot tudi parlamentarnih giblje v svojem krogu volivcev. Na lokalnih volitvah 1998 je kandidirala v obeh izbranih občin in povsod prišla v občinski svet, sicer samo z 1 človekom. Rezultat lokalnih volitev je bil v občini Železniki nekoliko boljši kot v občini Škofja Loka, vendar pa povsem primerljiv s parlamentarnimi volitvami 2000, ko je stranka še nekoliko izboljšala svoj rezultat izpred štirih let. »Stranka, ki se predstavlja kot ideološko neobremenjena stranka, je v svojem volilnem programu posebej izpostavila podporo narodno osvobodilnemu boju in zavrnila vsako prevrednotenje zgodovine« (Zajc 2002: 84–85).

GRAF 6.3.3.3: Primerjava lokalnih volitev 2002 s parlamentarnimi 2004

Vir: Podatki občinskih volilnih komisij in Internet 6

Tokratna primerjava volitev pa nekako ne odraža enakih rezultatov. Na lokalnih volitvah 2002 je bila zmagovalka LDS. Prav tako je LDS dobila največ glasov v občini Škofja Loka, 27,7 odstotka, medtem ko v Železnikih spet zaostaja z le 10,6 odstotki. Mogoče pa tu zopet lahko

potegnemo vzporednico z predsedniškimi volitvami. Na njih je zmagal dr. Janez Drnovšek, ki je bil član in nenazadnje tudi glavni človek LDS-a. Rezultati volitev v Državni Zbor 2004 so v parlamentu tokrat popolnoma spremenili strukturo moči. Tega pa lokalne volitve dve leti prej po mojih ocenah niso napovedale. LDS je tako na parlamentarnih volitvah pristala v opoziciji, saj je dobila le 22,8 odstotno podporo.

Največje presenečenje volitev v DZ pa je bila SDS, ki je dobila najvišjo podporo volivcev. Na lokalnih volitvah 2 leti prej SDS ni dobila tako velike podpore. Na ravni Slovenije je bila sicer na drugem mestu, za LDS, vendar samo z 12,6 odstotno podporo.

SLS je na tokratnih lokalnih volitvah ponovno dobila največ podpore v občini Železniki. Kar 24,2 odstotkov. Tako visoko podporo gre po vsej verjetnosti pripisati tudi županu občine Železniki, ki prihaja iz SLS-a. Prav tako je na tudi kandidiral na parlamentarnih volitvah in tako leta 2004 postal poslanec iz vrst Slovenske ljudske stranke. Vendar pa tako na ravni Slovenije, kot tudi v občini Škofja Loka podobnih vzporednic ne moremo potegniti. SLS ni dobila tako visoke podpore v občini Škofja Loka, kljub temu da tudi župan občine Škofja Loka prihaja iz SLS-a. Podpora je bila 11,5 odstotna, na ravni cele Slovenije pa 10,9 odstotna. Na parlamentarnih volitvah je SLS iz 9,5 odstotkov glasov izpred štirih let še poslabšala svoje stanje, saj je prejela le 6,8 odstotno volilno podporo.

NSi je bila edina stranka na parlamentarnih volitvah 2004, ki je svojo pozicijo izpred štirih let izboljšala. Iz 8,7 odstotne podpore na 9,1 odstotkov. Lokalne volitve 2002 bi lahko takšno uvrstitev napovedale, saj je NSi na ravni cele Slovenije prejela 8,1 odstotno podporo volivcev, medtem ko je v izbranih občinah podpora pri tej stranki višja. V Škofji Loki kar 17,1%, v Železnikih pa 13,4%.

Rezultat ZLSD in DeSUS-a na lokalnih volitvah 2002 bi bil lahko indikator za rezultat na parlamentarnih volitvah 2004, saj volilna podpora ne kaže na velika odstopanja. Pri ZLSD 10,3% na lokalnih in 10,2% na parlamentarnih volitvah, pri DeSUS-u pa 5% na lokalnih in 4% na parlamentarnih volitvah.

Zaključim naj tako, da lokalne volitve niso najbolj zanesljiv indikator za parlamentarne. Sploh se ne moremo zanesti na volilne rezultate iz manjših občin, kot je npr. občina Železniki, saj rezultati velikokrat odstopajo od rezultatov celotne Slovenije. Občina Škofja Loka je že malo večja občina in zato so tudi rezultati večkrat primerljivi z rezultati na ravni Slovenije in posledično tudi včasih z rezultati za parlamentarne volitve.

6.4 NEPOSREDNE OBLIKE

Kar se tiče demokracije, bi bilo idealno, da bi lahko prebivalci lokalnih skupnosti sami sprejemali odločitve o lokalnih zadevah. V sodobnih lokalnih skupnostih je to seveda nemogoče. Ravno za to je neposredno odločanje v lokalni samoupravi bolj izjema kot pravilo. Danes so potrebe občanov preveč raznovrstne in zapletene in tudi razvoj samouprave je v sodobnejših razmerah privedel do večjih lokalnih skupnosti, v katerih neposredni načini odločanja niso več možni ali pa so lahko samo izjemni (glej Grad 1998: 20).

Oblike neposredne demokracije na lokalni ravni so določene v Zakonu o lokalni samoupravi. 44. člen navaja zbor občanov, referendum in ljudsko iniciativo. »Po številu in raznovrstnosti teh oblik se Slovenija uvršča med države z razvito neposredno demokracijo, česar pa ni mogoče trditi za njihovo uresničevanje v praksi« (Kaučič 2001: 61).

V občini Škofja Loka so neposredne oblike odločanja občank in občanov določene v Statutu občine Škofja Loka v 6. poglavju v členih od 45. do 53., v Statutu občine Železniki pa je temu namenjeno 7. poglavje od 49. do 60. člena. V grobem oba statuta določata vse tri oblike neposrednega sodelovanja občanov, ki izhajajo iz Zakona o lokalni samoupravi.

6.4.1 ZBOR OBČANOV

Po Statutu občine Železniki se zbor občanov lahko skliče za celotno občino ali pa za eno ali več krajevnih skupnosti (49. člen). Statut občine Škofja Loka v 46. členu določa, da se zbor občanov skliče za vso občino ali za eno ali več krajevnih skupnosti oz. mestnih četrti ali dele krajevne skupnosti oz. mestnih četrti. Župan lahko skliče zbor občanov na lastno pobudo, mora pa ga sklicati, če tako zahteva občinski svet, svet krajevne skupnosti ali najmanj 5 odstotkov volivcev v občini oz. krajevni skupnosti. Po Zakonu o lokalni samoupravi (45. člen) in obeh statutih občani na zboru obravnavajo posamezne zadeve, oblikujejo stališča, dajejo predloge, pobude, mnenja ali odločajo.

Statuta tudi predpisujeta način odločanja in posledično tudi vezanost občinskih organov na te odločitve. Za občino Železniki tako velja, da so stališča, predlogi, pobude in mnenja ali odločitve zbora občanov veljavno sprejete, če sodeluje na zboru občanov najmanj 5% volivcev iz območja občine, za katerega je sklican zbor. Stališča, predloge, pobude, mnenja in odločitve, ki jih sprejme zbor občanov z absolutno večino, mora obravnavati občinski svet (53. člen).

Pri zboru občanov gre za spontano, precej neformalizirano odločanje, ki je tudi organizacijsko in tehnično bolj primeren za manjše lokalne skupnosti. V občini Železniki zbori občanov potekajo enkrat na leto v vsaki od šestih krajevni skupnosti. Če se pokaže potreba, se zbor občanov lahko skliče tudi več kot enkrat na leto. Vendar pa zbora občanov na ravni celotne občine še ni bilo.

Podobno je tudi v občini Škofja Loka. Ker le-ta predstavlja večjo lokalno skupnost, je v praksi zbor občanov še težje izvesti, saj bi se v primeru, da bi lahko zbor občanov veljavno sklepal, zbora moralo udeležiti okrog 850 občanov, kar pa je zelo težko izvedljivo. Ravno zato se iz praktičnih razlogov tudi v občini Škofja Loka zbori občanov sklicujejo samo za območje posameznih krajevnih skupnosti, ki jih je v občini enajst.

6.4.2 REFERENDUM

a) referendum o splošnem aktu občine

Pri referendumu te vrste, občani odločajo o vprašanjih, ki so vsebina splošnih pravnih aktov občine, razen o proračunu, zaključnem računu ter o splošnih pravnih aktih, s katerimi se predpisujejo občinski davki in druge dajatve. V tem primeru gre za naknadni referendum, kar pomeni, da se le-ta izvede po tem, ko je bil splošni pravni akt v občinskem svetu že sprejet. Občani potrdijo ali zavrnejo akt občine ali posamezne določbe. Tak referendum se lahko razpiše na predlog župana ali člana občinskega sveta ali pa v občini Škofja Loka po 49. členu Statuta na zahtevo 10% volivcev, v občini Železniki pa po 53. členu Statuta na zahtevo 5% volivcev. Odločitev je sprejeta, če zanjo glasuje večina volivcev. Odločitev na referendumu je za občinski svet zavezujoča. To določata statuta občin.

Te vrste referendumov v Škofji Loki, pa tudi v Železnikih še ni bilo.

Posebna oblika referendumov o splošnem pravnem aktu je referendum o samoprispevku. Pri samoprispevku gre za strogo namensko dajatev občanov, ki se lahko uvede samo z neposredno odločitvijo na referendumu. »Ta referendum je obligatoren, ker se mora razpisati za uvedbo vsakega samoprispevka in predhodno, ker se izvede preden pristojni organ sprejme odločitev zanj« (glej Kaučič, 2001: 68).

Ta vrsta referendumov pa je bila v obeh obravnavanih občinah večkrat uporabljena.

b) Posvetovalni referendum

V statutih obeh občin je določeno, da občinski svet lahko pred odločanjem o posameznih vprašanjih iz svoje pristojnosti razpiše te vrste referendum. Razpiše se lahko za celotno občino ali le za njen del. Rezultati posvetovalnega referenduma ne zavezujejo občinskih organov. Pri tem referendumu naj bi se ugotavljala volja občanov o kateremkoli vprašanju iz pristojnosti občinskega sveta. Takšen referendum je lahko le predhoden, kar pomeni, da se razpiše pred sprejemom odločitve in pa fakultativen tj. da o njegovem razpisu samostojno odloča občinski svet.

Posvetovalni referendumi so bili na območju občine Škofja Loka do sedaj izvedeni le dvakrat in sicer:

- 1) 19. aprila 1998 se je del občanov občine Škofja Loka iz naselja Bukov vrh odločalo o priključitvi naselja Bukov vrh k občini Gorenja vas – Poljane. Ta referendum je potekal samo za del občine Škofja Loka. Naj omenim, da je vzporedno potekal referendum v občini Gorenja vas – Poljane, ki pa je zajemal celotno občino, ki se je odločala o priključitvi omenjenega naselja. V Škofji Loki je od 61 volilnih upravičencev na referendum prišlo 52 le-teh. Na referendumsko vprašanje: »ALI STE ZA TO, DA SE NAŠE REFERENDUMSKO OBMOČJE NASELJE BUKOV VRH IZLOČI IZ OBČINE ŠKOFJA LOKA IN PRIKLJUČI K OBČINI GORENJA VAS – POLJANE?« se je »ZA« izreklo 92,3% oz. 48 volivcev, »PROTI« pa 4 volivci oz. 7,7%.
- 2) 7. aprila 2002 se je celotna občina Škofja Loka na referendumu odločala o izločitvi dela občine Železniki – naselja Sveti Lenart, za priključitev k občini Železniki. Tudi v tem primeru je potekal vzporedni referendum v občini Železniki in sicer samo za naselje Sveti Lenart. Od 17026 volivcev v občini Škofja Loka je na referendumu glasovalo le 1963 volivcev, kar je le slabih 11,56%. Na vprašanje: »ALI STE ZA TO, DA SE K OBČINI ŠKOFJA LOKA PRIKLJUČI DEL OBČINE ŽELEZNIKI, KI OBSEGA OBMOČJE NASELJA SVETI LENART?« je »ZA« glasovalo 1827 volivcev oz. 93,07% in »PROTI« 114 volivcev oz. 5,81%.

V obeh primerih referendumov je šlo za posvetovalni referendum o preoblikovanju občine. Ta referendum je obligatoren in predhoden, odločitev referenduma o preoblikovanju občine pa je sprejeta, če je zanjo glasovala večina volivcev.

V občini Železniki pa sta se do sedaj izvedla tudi dva takšna referendumata:

- 1) 17. septembra 1995 je potekal referendum za ustanovitev Krajevne skupnosti Dolenja vas. Od 263 volilnih upravičencev se je referendumata udeležil 201 volivec. Na vprašanje: »ALI STE ZA TO, DA SE NA NAŠEM REFERENDUMSKEM OBMOČJU USTANOVI KRAJEVNA SKUPNOST DOLENJA VAS?« je »ZA« glasovalo 186 volivcev, »PROTI« pa samo 1 volivec. 14 glasovnic je bilo neveljavnih. Referendum se je izvajal na območju Dolenje vasi in je bil samo za del občine Železniki.

- 2) 7. aprila 2002 se je del občine Železniki odločal o izločitvi naselja Sveti Lenart iz občine Železniki in za priključitev le-tega k občini Škofja Loka. Spet je šlo le za del občine. Vzporedno je potekal referendum v občini Škofja Loka, ki sem ga že omenila zgoraj. Referendumata se je udeležilo vseh 16 volilnih upravičencev. Na vprašanje: »ALI STE ZA TO, DA SE NAŠE REFERENDUMSKO OBMOČJE – SVETI LENART IZLOČI IZ OBČINE ŽELEZNIKI IN PRIKLJUČI K OBČINI ŠKOFJA LOKA?« se je »ZA« opredelilo vseh 16 volivcev.

Tudi v tem primeru je šlo za posvetovalni referendum o preoblikovanju občine.

6.4.3 LJUDSKA INICIATIVA

Ljudska iniciativa v izbranih občinah do sedaj še ni bila nikoli sprožena. Gre sicer za pomembno obliko neposrednega sodelovanja občanov pri odločanju. Določeno število občanov pisno predlaga predstavniškemu telesu in drugim organom lokalne samouprave pravno ureditev nekega vprašanja oz. sprejetje ustrezne odločitve. Občinski organ je dolžan ljudsko iniciativo obravnavati in se do nje opredeliti, vendar pa je ni dolžan sprejeti.

Če se zdaj obrnem na svojo tretjo hipotezo, da se neposredna lokalna demokracija uporablja sorazmerno z velikostjo občin in da se večkrat uporablja v manjših občinah, so moje ugotovitve naslednje.

Občina Škofja Loka je večja lokalna skupnost, kar prispeva k temu, da se oblike neposrednega sodelovanja občanov pri odločanju bolj redko uporabljajo. Vendar pa kar se tiče velikosti občine in uporabe neposredne demokracije, bi težko rekla, da je v manjših občinah situacija drugačna. Če pogledamo občino Železniki, ki je manjša od občine Škofja Loka,

ugotovim, da se v obeh izbranih občinah v praksi izvajata le zbor občanov, vendar le na ravni krajevnih skupnosti, in pa referendum. V občini Škofja Loka sta bila 2 posvetovalna referenduma o preoblikovanju občin. Torej je bila njuna izvedba obvezna. Poleg tega se je v Škofji Loki zvrstilo kar nekaj referendumov o samoprispevku, ki pa jih tudi zakonodaja predpisuje kot obvezne. Podobno je bilo tudi v občini Železniki z izjemo referenduma o ustanovitvi Krajevne skupnosti Dolenja vas. Vedeti moramo, da je izvedba referenduma organizacijsko in tehnično precej zahtevna in ima tudi svoje finančne posledice, saj se morajo sredstva za neposredno sodelovanje občanov pri odločanju v občini na zborih občanov in referendumih zagotoviti v občinskem proračunu. Volivci pa v nobeni izbrani občini do sedaj še niso zahtevali izdaje ali razveljavitve občinskega akta s pomočjo ljudske iniciative.

Na tem mestu bi lahko ovrgla hipotezo, da se neposredna lokalna demokracija uporablja sorazmerno z velikostjo občin oz., da se v manjših občinah neposredna lokalna demokracija večkrat uporablja. Res je, da velikost občin, vseeno odigra neko vlogo, vendar v mojem primeru velikost občine Železniki vseeno ne odstopa toliko od velikosti občine Škofja Loka, da bi bila možna primerjava po velikosti. Po vsej verjetnosti je v izbranih občinah potrebno razloge za neuporabo neposredne lokalne demokracije iskati drugje. Tu bi lahko omenila, da mogoče upada zanimanje občanov za sodelovanje pri odločanju oz. takega zanimanja niti ni. Prav tako verjetno občani slabo poznajo možnosti, ki jih imajo na voljo za vplivanje na samo lokalno politiko. Možno pa je tudi, da občani zaupajo v svoje izvoljene predstavnike, saj kot smo videli se imena tako pri obeh županih, kot tudi v obeh občinskih svetih večkrat ponovijo. Po besedah župana občine Železniki Mihaela Prevca je demokracija v Sloveniji še mlada in razlog za slabo uporabo neposredne demokracije vidi v tem, da je občani še niso povsem dojeli oz. se še ne zavedajo dobro, da lahko bolj aktivno sodelujejo pri odločanju o lokalnih zadevah. Tudi župan občine Škofja Loka Igor Draksler meni, da občani premalo dejavno sodelujejo pri odločanju o lokalnih zadevah. Po njegovem mnenju je to »objektivna posledica odločanja v času samoupravnega socializma, ko so občani odločali skoraj o vsem, nato pa je namesto njih odločil nekdo drug.«

Po besedah Kustec-Lipicerjeve (glej 2004 : 133) so v Sloveniji dokaj zanemarjene različne oblike udeležbe državljanov pri odločanju v lokalnih skupnostih, za katere pa jih večina niti ne ve. Primerno bi bilo, da bi se v lokalnih skupnostih pričele uporabljati bolj posvetovalne oblike odločanja kot so izmenjavanje informacij in mnenj, javni odbori in okrogle mize. S temi oblikami participacije, bi se lahko povečalo tudi zanimanje za sodelovanje na lokalni ravni.

7. ZAKLJUČEK

V Republiki Sloveniji so z osamosvojitvijo nastale tudi spremembe v lokalni samoupravi. Občine, ki so bile na novoustanovljene, so zamenjale komunalni sistem. Na podlagi tega pa se je spreminjala tudi lokalna demokracija. Reforma lokalne samouprave še do danes ni dokončno izpeljana, saj nekatere njene vsebine še niso v celoti izvedene.

Namen moje diplomske naloge je bil raziskati lokalno demokracijo v dveh izbranih občinah: občini Škofja Loka in občini Železniki. Za demokratično državo in za sodelovanje občanov v svoji lokalni skupnosti sta pomembni tako posredna lokalna demokracija, katere glavni adut so volitve in prek katerih občani izbirajo svoje predstavnike v občini in pa neposredna demokracija, prek katere lahko občani sami sodelujejo pri zadevah lokalnega pomena.

V diplomski nalogi sem se osredotočila tako na posredno kot tudi na neposredno lokalno demokracijo v izbranih občinah. Obe obliki sem najprej podrobno teoretično opredelila in ju raziskala tudi na konkretnih primerih, s čimer sem lahko preverila svoje, na začetku postavljene hipoteze.

Najprej sem začela s posrednimi oblikami lokalne demokracije oz. z lokalnimi volitvami. Za lažjo predstavitev in interpretacijo sem zbrala podatke za lokalne volitve do sedaj, torej za leta 1994, 1998, 2002, 2006. Poleg rezultatov volitev me je zanimala tudi udeležba na njih. Ugotovila sem, da volilna udeležba na lokalnih volitvah ni najbolj zadovoljiva in tudi ni primerljiva z udeležbo na parlamentarnih in predsedniških volitvah, kjer je le-ta višja. Očitno državljani bolj zaupajo v državno, kot pa v lokalno oblast. Vendar pa volilne udeležbe ne gre posploševati na vse občine, saj sem ugotovila, da je volilna udeležba v izbranih občinah dokaj visoka.

Pri županskih volitvah sem želela preveriti na začetku postavljeno hipotezo: »da pri volitvah za župana strankarska pripadnost ni najpomembnejši dejavnik za izvolitev.« Po pregledu podatkov občinskih volilnih komisij sem ugotovila, da v obeh občinah župana že kar nekaj mandatov opravljata svojo funkcijo. Strankarska pripadnost prav gotovo odigra pomembno vlogo pri kandidiranju za župana, vendar pa bi težko rekla, da je to najpomembnejši dejavnik. Ugotovila sem, da v občini Škofja Loka, župana Igorja Drakslerja, ki je do sedaj zmagal na vseh lokalnih volitvah, vedno predlaga SLS, katere član je tudi sam. Vendar pa je zanimivo

to, da v Škofji Loki SLS ni najmočnejša stranka. Do sedaj so na lokalnih volitvah zmagovale SKD, dvakrat LDS in na zadnjih SDS. Očitno je v tem času župan Draksler v svoji lokalni skupnosti na podlagi svojih uspehov in dosežkov pridobil med prebivalci občine Škofja Loka tudi določen ugled, kar je prav gotovo botrovalo večkratnim zmagam na volitvah. Tudi sam župan je podobnega mnenja, saj razloge za svoj uspeh vidi predvsem v dobrem delu ter izpolnjenih obljubah.

Podobno bi lahko trdila za župana občine Železniki, ki je mandat osvojil že tretjič zapored. Tudi župan Mihael Prevc je član SLS. Vendar pa je v občini Železniki slika nekoliko drugačna. Tu je SLS zelo pomembna stranka, saj je večkrat tudi zmagala na volitvah v občinskih svetih. Tudi leta 2002, ko je župan kandidiral kot neodvisni kandidat in kljub temu dobil zelo visoko podporo volivcev (preko 80 odstotkov), je SLS vseeno zmagala na lokalnih volitvah. Glede na to, da mu občani namenjujejo zelo visok odstotek glasov, bi rekla, da je poleg strankarske pripadnosti v občini Železniki, kot manjši občini, pomembno tudi osebno poznavanje kandidata, njegovi uspehi v občini ter politične izkušnje, s katerimi se lahko pohvali kot poslanec v Državnem zboru. Vendar pa po besedah župana Mihaela Prevca, strankarska pripadnost ne igra bistvene vloge. Sam se za svoj uspeh sklicuje na dobro delo v preteklosti. Meni, da sta pomembni lastnosti za županskega kandidata tudi sposobnost komuniciranja z ljudmi in sposobnost timskega dela. Prav tako pa se zaveda dejstva, da kot poslanec v Državnem zboru za občino lahko naredi več, česar pa naj bi se po njegovih besedah zavedali tudi volivci.

Svojo prvo hipotezo bi tako potrdila, saj na podlagi svoje raziskave menim, da k izvolitvi župana botruje več dejavnikov, ki pa so poleg strankarske pripadnosti tudi zelo pomembni.

Svojo drugo hipotezo: »da rezultati volitev v občinskih svetih napovedujejo rezultate volitev na državnem nivoju« sem preverjala s pomočjo primerjalne analize lokalnih in parlamentarnih volitev. Ugotovila sem, da kljub temu, da so lokalne volitve v več pogledih podobne državnim, jih vsekakor ne smemo metati v »isti koš« ali jih kakorkoli posploševati. Lokalne volitve po mojih ugotovitvah niso zanesljiv indikator za parlamentarne volitve, še posebej ne v manjših občinah. Rezultati v občini Železniki so večkrat odstopali do rezultatov na ravni Slovenije, s katerimi pa so se večkrat poenotili rezultati v občini Škofja Loka. Tu bi hipotezo spet delno potrdila, saj so rezultati na ravni celotne Slovenije večkrat primerljivi oz. lahko napovejo določen rezultat na kasnejših volitvah. Vendar pa kar se posameznih občin tiče, sploh pa manjših, takih rezultatov ne moremo zadovoljivo uporabiti za kasnejše parlamentarne volitve.

Pomemben del lokalne demokracije so tudi neposredne oblike, kot so referendum, zbor občanov ter ljudska iniciativa, preko katerih naj bi občani sami sodelovali pri odločanju o lokalnih zadevah. Na tem mestu sem preverjala, kako pogosta je sploh lokalna demokracija in ugotovila, da se le-ta premalo uporablja. Zastavljeno hipotezo: »da se neposredna lokalna demokracija uporablja sorazmerno z velikostjo občin in da se v manjših občinah neposredna lokalna demokracija večkrat uporablja«, bi težko z gotovostjo potrdila, saj moji izbrani občini ne spadata ne med najmanjše in niti ne med največje občine. Sem pa ugotovila, da se v obeh izbranih občinah neposredna lokalna demokracija bolj redko uporablja. Nekajkrat je bil v obeh občinah uporabljen referendum, zbor občanov se je do sedaj skliceval le na ravni krajevnih skupnosti, ljudska iniciativa pa v nobeni od izbranih občin ni bila še nikoli uporabljena. Očitno je, da ljudje še niso dojeli bistva neposredne lokalne demokracije in se po vsej verjetnosti niti ne zavedajo, da lahko aktivno sodelujejo pri odločanju o lokalnih zadevah. Je pa tudi možno, da so občani s svojimi izvoljenimi predstavniki zadovoljni in nimajo potrebe, da bi sami večkrat sodelovali pri lokalnih zadevah. Glede na to, da se pri volitvah tako v občinske svete, kot tudi pri volitvah za župane imena izvoljenih pogosto ponavljajo, bi bilo to možno.

8. LITERATURA IN VIRI

8.1 SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE

- Bertoncej, Maja (2003): *Dejavniki razlik med političnimi arenami v bivši komunalni občini Škofja Loka*, Diplomaska naloga. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Budge, Ian (1996): *The new challenge of direct democracy*. UK: Polity Press.
- Grad, Franc (1996): *Volitve in volilni sistemi*. Ljubljana: Inštitut za javno upravo pri Pravni fakulteti.
- Grad, Franc (1998): *Lokalna demokracija – organizacija in volitve*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Grad, Franc, Kaučič, Igor, Ribičič, Ciril, Kristan, Ivan (1999): *Državna ureditev Slovenije*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Grafenauer, Božo (2000): *Lokalna samouprava na Slovenskem*. Maribor: Pravna fakulteta.
- Kaučič, Igor in Grad, Franc (2000): *Ustavna ureditev Slovenije*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Loughlin, John (1999): *Regional and local democracy in teh European Union*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Sruk, Vlado (1995): *Leksikon politike*. Maribor: Obzorja.
- Šmidovnik, Janez (1995): *Lokalna samouprava*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Vlaj, Stane (1998): *Lokalna samouprava – občine in pokrajine*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Vlaj, Stane (ur.) (2000): *Župan in občine*. Ljubljana: Inštitut za lokalno samoupravo pri Visoki upravni šoli.

8.2 ČLANKI V REVIJAH IN ZBORNIKIH

- Brezovšek, Marjan (2004): »Proučevanje lokalne demokracije in zaznave Slovencev«. V Brezovšek, Marjan, Haček, Miro, Krašovec, Alenka (ur.): *Lokalna demokracija I: Analiza lokalnih volitev 2002*, 9–21. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Brezovšek, Marjan (2004): »Problem volilne (ne)udeležbe na loklanih volitvah in volilno ravnanje«. V Brezovšek, Marjan, Haček, Miro, Krašovec, Alenka (ur.): *Lokalna demokracija I: Analiza lokalnih volitev 2002*, 36–48. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Brezovšek, Marjan in Haček Miro (2004): »Značilnosti kandidiranja na lokalni ravni«. V Brezovšek, Marjan, Haček, Miro, Krašovec, Alenka (ur.): *Lokalna demokracija I: Analiza lokalnih volitev 2002*, 49–62. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Brezovšek, Marjan (2005): »Pojmovno – teoretični okvir razvoja lokalne demokracije«. V Brezovšek, Marjan, Haček, Miro (ur.): *Lokalna demokracija II: Uresničevanje lokalne samouprave v Sloveniji*, 5–24. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede.
- Brezovšek, Marjan (2005): »Velikost in naloge občin v Sloveniji«. V Brezovšek, Marjan, Haček, Miro (ur.): *Lokalna demokracija II: Uresničevanje lokalne samouprave v Sloveniji*, 68-85. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede.
- Ferfila, Bogomil (2000): »Sodobni politični sistemi in javne politike – presojanje in razvrščanje«. V Ferfila, Bogomil, Kovač, Polonca: *Javne politike in javna ekonomika*, 12–74. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Grad, Franc (1999): »Volilni sistem«. V Grad, Franc, Kaučič, Igor, Ribičič, Ciril, Kristan, Ivan: *Državna ureditev Slovenije*, 263–304. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Haček, Miro (1999): »Lokalne volitve v Sloveniji – primerjava 1994-98«. *Teorija in praksa* 36(2), 218–229.
- Haček, Miro (2004): »Fenomen neodvisnih kandidatov in list neodvisnih kandidatov na lokalnih volitvah«. V Brezovšek, Marjan, Haček, Miro, Krašovec, Alenka (ur.): *Lokalna demokracija I: Analiza lokalnih volitev 2002*, 63–74. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Haček, Miro (2004): »Lokalne volitve zgolj kot indikator za parlamentarne?«. V Brezovšek, Marjan, Haček, Miro, Krašovec, Alenka (ur.): *Lokalna demokracija I: Analiza lokalnih volitev 2002*, 22–35. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Haček, Miro (2004): »Rezultati lokalnih volitev 2002 (priloga)«. V Brezovšek, Marjan, Haček, Miro, Krašovec, Alenka (ur.): *Lokalna demokracija I: Analiza lokalnih volitev 2002*, 184–187. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Haček, Miro (2005): »Zgodovinski kontekst nastajanja občin na Slovenskem«. V Brezovšek, Marjan, Haček, Miro (ur.): *Lokalna demokracija II: Uresničevanje lokalne samouprave v Sloveniji*, 43–67. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede.

- Haček, Miro (2005): »Decentralizacija države in regionalizacija«. V Brezovšek, Marjan, Haček, Miro (ur.): *Lokalna demokracija II: Uresničevanje lokalne samouprave v Sloveniji*, 86–104. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede.
- Kaučič, Igor (1999): »Oblike neposredne demokracije«. V Grad, Franc, Kaučič, Igor, Ribičič, Ciril, Kristan, Ivan: *Državna ureditev Slovenije*, 239–262. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Kaučič, Igor (2001): »Neposredno sodelovanje občanov pri odločanju«. V Vlaj, Stane (ur.): *Vodnik po slovenski lokalni samoupravi*, 60–72. Ljubljana: Visoka upravna šola.
- Kustec – Lipicer, Simona (2004): »Lokalne volitve in dejavnosti povezane z njimi – pogled iz zornega kota volivca«. V Brezovšek, Marjan, Haček, Miro, Krašovec, Alenka (ur.): *Lokalna demokracija I: Analiza lokalnih volitev 2002*, 125–137. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Makarovič, Matej (2002): »Politična participacija v desetletju demokratizacije«. V Toš, Niko, Bernik, Ivan (ur.): *Demokracija v Sloveniji, prvo desetletje*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Phillips, Anne (1996): »Why does local democracy matter?«. V Pratchet, Wilson (ur.): *Local Democracy and local power*, 20–37. London: Macmillan Press, LTD.
- Prunk, Janko (2002): »Primerjava političnega razvoja v Sloveniji in Hrvaški 1990-2000«. V Fink Hafner, Danica, Boh, Tomaž (ur.): *Parlamentarne volitve 2000*, 135–160. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Stoker, Gerry (1996): »Redefining local democracy«. V Pratchet, Wilson (ur.): *Local Democracy and local power*, 188–206. London: Macmillan Press, LTD.
- Vlaj, Stane (2005): »Lokalna samouprava v Sloveniji: Centralizem ali decentralizacija«. V Brezovšek, Marjan, Haček, Miro (ur.): *Lokalna demokracija II: Uresničevanje lokalne samouprave v Sloveniji*, 25–42. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Zajc, Drago (2002): »Četrte demokratične volitve v Sloveniji in tretje volitve v Državni zbor Republike Slovenije leta 2000«. V Fink Hafner, Danica, Boh, Tomaž (ur.): *Parlamentarne volitve 2000*, 77–91. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

8.3 INTERNETNI VIRI

- (Internet 1) Statistični urad RS: *Oblikovanje in spreminjanje občin*. Dostopno na <http://www.stat.si/doc/reg/Pojasnila%20o%20teritorialnih%20spremembah%20pri%20obcinah%20-%20julij%202005.doc> (5. januar 2007).
- (Internet 2) Občina Škofja Loka: *Portal občine Škofja Loka*. Dostopno na <http://www.skofjaloka.si> (30. december 2006).
- (Internet 3) Občina Železniki: *Portal občine Železniki*. Dostopno na <http://www.zelezniki.si/obcina/index.html> (30. december 2006).
- (Internet 4) Občinski svet občine Škofja Loka (2005): *Predlog za začetek postopka za ustanovitev mestne občine Škofja Loka*. Dostopno na <http://apl.e-soft.si/ndoc/14/utemeljitev%20za%20mo.doc> (30. december 2006).
- (Internet 5) RTV SLO (2006): *Razvoj slovenske lokalne samouprave II*. Dostopno na http://www.rtv slo.si/modload.php?&c_mod=rnews&op=sections&func=read&c_menu=34&c_id=115669 (5. januar 2007).
- (Internet 6) Republiška volilna komisija: *Rezultati volitev*. Dostopno na <http://www.volitve.gov.si> (13. februar 2006).
- (Internet 7) Statistični urad RS: *Statistični letopis 2006*. Dostopno na http://www.stat.si/letopis/index_vsebina.asp?poglavje=31&leto=2006&jezik=si (13. februar 2006).
- (Internet 8) Žagar, Katarina: *Lokalna samouprava – organizacija in funkcija*. Učno gradivo za udeležence seminarja. Ljubljana: Upravna akademija. Dostopno na www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/mju_dokumenti/UA/PRIJAVNICE_-_STROKOVNI_IZPITI/lekt.zagar.09.06.pdf (13. februar 2007).

8.4 PRAVNI VIRI

- *Evropska listina lokalne samouprave* (1996). Ljubljana: Uradni list RS 57. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?urlid=199657&view=2> (7. marec 2007).
- *Odlok o določitvi referendumskih območij za ustanovitev občin* (1994). Ljubljana: Uradni list RS (22/1994). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?letnik=1994&stevilka=22&view=2> (7. marec 2007).

- *Poročilo o izidu referendumu za ustanovitev občin* (1994). Ljubljana: Uradni list RS 33. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?urlid=199433&view=2> (7. marec 2007).
- *Ustava Republike Slovenije* (1991). Ljubljana: Uradni list RS 33. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?urlid=199133&view=2> (7. marec 2007).
- *Zakon o evidenci volilne pravice* (2007). Ljubljana: Uradni list RS 1. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?letnik=2007&stevilka=1&view=2> (7. marec 2007).
- *Zakon o lokalni samoupravi* (2005). Ljubljana: Uradni list RS 100. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?letnik=2005&stevilka=100&view=2> (7. marec 2007).
- *Zakon o lokalnih volitvah* (2006). Ljubljana: Uradni list RS 22. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?letnik=2006&stevilka=22&view=2> (7. marec 2007).
- *Zakon o referendumu za ustanovitev občin* (1994). Ljubljana: Uradni list RS 5. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?letnik=1994&stevilka=5&view=2> (7. marec 2007).
- *Zakon o samopriskupku* (2001). Ljubljana: Uradni list RS 87. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?letnik=2001&stevilka=87&view=2> (7. marec 2007).
- *Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja* (1999). Ljubljana: Uradni list RS 60. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?letnik=1999&stevilka=60&view=2> (7. marec 2007).
- *Zakon o ustanovitvi občin in določitvi njihovih območij* (1994). Ljubljana: Uradni list RS 60. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?letnik=1994&stevilka=60&view=2> (7. marec 2007).
- *Zakon o volilni kampanji* (2006). Ljubljana: Uradni list RS 119. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?letnik=2006&stevilka=119&view=2> (7. marec 2007).
- *Zakon o volitvah v državni zbor* (2006). Ljubljana: Uradni list RS 109. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?letnik=2006&stevilka=109&view=2> (7. marec 2007).

8.5 OBČINSKI VIRI

- *Odlok o določitvi volilnih enot za volitve članov Občinskega sveta občine Škofja Loka* (1994). Ljubljana: Uradni list RS 69. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?letnik=1994&stevilka=69&view=2> (27. marec 2007).
- *Odlok o določitvi volilnih enot za volitve članov Občinskega sveta občine Železniki* (1998). Ljubljana: Uradni list RS 63. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?letnik=1998&stevilka=63&view=2> (27. marec 2007).
- *Poročila o izidih glasovanja na lokalnih volitvah v občini Škofja Loka 1994, 1998, 2002, 2006.* Občinska volilna komisija Škofja Loka.
- *Poročila o izidih glasovanja na lokalnih volitvah v občini Železniki 1994, 1998, 2002, 2006.* Občinska volilna komisija Železniki.
- *Statut občine Škofja Loka* (1995). Ljubljana: Uradni list RS 37. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?urlid=199537&view=2> (7. februar 2007).
- *Statut občine Železniki* (1995). Uradni vestnik Gorenjske 6. Dostopno na http://zakonodaja.gov.si/rplsi/r01/rpls_predpis_STAT271.html (7. februar 2007).
- *Zapisniki občinske volilne komisije Škofja Loka o izidih glasovanja na referendumih 19. aprila 1998, 7. aprila 2002.* Občinska volilna komisija Škofja Loka
- *Zapisniki občinske volilne komisije Železniki o izidih glasovanja na referendumih 17. septembra 1995, 7. aprila 2002.* Občinska volilna komisija Železniki

PRILOGE

Priloga A: Vprašalnik za župana občine Škofja Loka Igorja Drakslerja

- 1. Kaj je po vašem mnenju najpomembnejši dejavnik, da ste bili že četrtrič izvoljeni za župana občine Škofja Loka?**
- 2. Kaj menite, koliko je k vaši kandidaturi in izvolitvi pripomogla strankarska pripadnost?**
- 3. Ali je po vašem mnenju strankarska pripadnost najpomembnejši dejavnik za izvolitev župana, ali je le-ta drugotnega pomena?**
- 4. Kaj so po vašem mnenju najbolj pomembne lastnosti, ki jih mora imeti kandidat za župana?**
- 5. Kako bi vi ocenili uporabo neposredne demokracije v občini Škofja Loka? Ali občani premalo sodelujejo pri odločanju o lokalnih zadevah?**
- 6. Zakaj se po vašem mnenju neposredna lokalna demokracija v praksi tako malokrat uporablja?**
- 7. Kakšno je vaše mnenje o delu občinskih svetnikov? Kako bi ocenili vaše sodelovanje?**
- 8. Katere dosežke bi izpostavili v času vašega županovanja? Na kaj ste v občini najbolj ponosni?**

- 1. Kaj je po vašem mnenju najpomembnejši dejavnik, da ste bili že tretjič izvoljeni za župana?**
- 2. Kaj menite, koliko je k vaši kandidaturi in izvolitvi pripomogla strankarska pripadnost?**
- 3. Ali je po vašem mnenju strankarska pripadnost najpomembnejši dejavnik za izvolitev župana, ali je le-ta drugotnega pomena?**
- 4. Kaj so po vašem mnenju najbolj pomembne lastnosti, ki jih mora imeti kandidat za župana?**
- 5. Zakaj na lokalnih volitvah 2002 niste kandidirali kot kandidat SLS?**
- 6. Koliko k vašem županskem delu in k vaši izvolitvi pripomore vaš poslanski mandat?**
- 7. Kako bi vi ocenili uporabo neposredne demokracije v občini Železniki? Ali občani premalo sodelujejo pri odločanju o lokalnih zadevah?**
- 8. Zakaj se po vašem mnenju neposredna lokalna demokracija v praksi tako malokrat uporablja?**
- 9. Kakšno je vaše mnenje o delu občinskih svetnikov? Kako bi ocenili vaše sodelovanje?**
- 10. Katere dosežke bi izpostavili v času vašega županovanja? Na kaj ste v občini najbolj ponosni?**